

ZBOROVANJE NAŠE ŽENSKÉ ORGANIZACIJE ZSZ:

Ženske vedno aktivne v boju za pravico

„Spominjamo se pomembnih obletnic, ki so odraz borbenosti žena, ki so v zgodovini pogumno, vsem zaprekam navkljub vodile borbo za pravice — za pravice svojega naroda proti zatiranju, za boljšo bodočnost sebe, svojih in vsega človeštva.“ Tako je poudarila v svojem govoru predsednica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacher na občnem zboru, ki ga je naša žen-

ska organizacija tudi letos priredila v počastitev mednarodnega ženskega praznika — 8. marca.

Niz letošnjih obletnic pomembnih tudi in še posebej za slovenske koroške žene, sega od 75. obletnice praznovanja mednarodnega dneva žena preko 40. obletnice zmage nad fašizmom do 30. obletnice podpisa avstrijske državne pogodbe. Mednarodni dan naprednih

žensk je bil v vsej zgodovini tudi borbeni dan, toda kljub določenim uspehom dokončni cilj tega boja še vedno ni dosežen. K zmagi nad fašizmom smo aktivno prispevali tudi koroški Slovenci ter je Milena Gröblacher opozorila zlasti na velike žrtve, ki smo jih doprinesli v tem boju. Poudarila je, da bo ostal živ in nepozaben spomin na ženske, ki so darovale življenje za nov svet miru, svobode in demokracije. Ob obletnici državne pogodbe pa moramo opozoriti, da mnoga njena določila še vedno niso izpolnjena — nasprotno smo prav zdaj izpostavljeni novim napadom na naše šolstvo. Pri tem je predsednica ZSZ ostro obsodila sramotne dogodke okoli takomenevane „zadeve Reder-Frischenschlager-Haider“ ter opozorila na značilno dejstvo, da so prav v tistih krogih, ki poveljujejo nacistične zločine, tudi najhujši sovražniki koroških Slovencev.

Med aktualnimi nalogami naše ženske organizacije je ponovno izvoljena predsednica Milena Gröblacher posebej naglasila skrb za šolsko in predšolsko vzgojo otrok, kjer pa morajo tudi občina, dežela in država izpolniti svoje obveznosti, ki izhajajo iz avstrijske zakonodaje in iz mednarodnih dokumentov.

Svoje zborovanje, ki so se ga udeležile tudi predstavnice ženskih organizacij Koroške in Slovenije, so ženske zaključile z družabnim delom, kjer jim je bilo postreženo z naravnost umetniško oblikovanim bifejem. Za njihov praznik pa so jim s pesmico čestitali tudi najmlajši, ki obiskujejo dvojezični otroški vrtec v Mladinskem domu SŠD v Celovcu. (Več o občnem zboru ZSZ na 4. strani.)

OB PETI OBLETNICI SMRTI

Karla Prušnika-Gašperja

Te dni mineva peto leto od smrti našega nepozabnega prvoborca in zaslužnega narodnopolitičnega delavca Karla Prušnika-Gašperja. Njega smo se še posebej spomnili v torek zvečer v Mladinskem domu SŠD v Celovcu, kjer je Zveza koroških partizanov v okviru posebne spomin-ske svečanosti odkrila doprsni kip Gašperja, delo znanega slovenskega kiparja Stojana Batiča.

Prireditvi, ki so se je udeležili poleg Gašperjevih svojcev številni častni gostje, nekdanji Gašperjevi soborci, sodelavci in prijatelji, je prispeval kulturni okvir Koroški partizanski pevski zbor pod vodstvom prof. Branka Čepina. O Gašperju pa je namesto Pavla Žaucerja-Matjaža (ki je bil zadržan zaradi bolezni) spregovorila znana koroška borka Olga Kastelic-Marjetka, ki ga je prikazala kot človeka, kot partizana in kot borca za mir in sožitje med narodi.

Naj bi bil Gašperjev kip v mladinskem domu simbol in obveza, da bo mladi rod nadaljeval delo in boj Gašperja in njegovih soborcev — s tem bomo tudi najbolj izpričevali zvestobo in hvaležnost našim zaslužnim rojakom.

Samostojne občinske liste nimajo nič skupnega s KEL

O tiskovni konferenci, ki so jo priredili predsednik NSKS Matevž Grile, predsednik Kluba slovenskih občinskih odbornikov Filip Warasch in predsednik KEL Karel Smolle, *Kleine Zeitung* poroča pod velikim naslovom „KEL v 22 občinah“. Ne vemo, kako pride ta list do take trditve; vemo pa in moramo to jasno ter nedvoumno povedati, da take trditve niso resnične ter pomenijo neodgovorno zavražanje javnosti in še posebej beganje slovenskih volilcev neposredno pred občinskimi volitvami.

Resnica je namreč, da v 22 občinah Slovenci kandidirajo na samostojnih listah, ki pa s KEL nimajo nič skupnega. To je bilo povedano tudi na

nedavni seji obeh odborov ZSO, ki so se je udeležili številni krajevni zaupniki in slovenski kandidati; predstavili so svoje občinske liste, pri tem pa poudarili, da je KEL nekaj čisto drugega. Sedanje „povezovanje“ pojmov torej predstavlja ožene tiste široke platforme, na kateri se Slovenci borijo za enakopravno uveljavljanje v družbenem dogajanju posameznih občin.

V takšnem potvarjanju dejstev številni ljudje vidijo poskuse posiljevanja in odrekanja politične zrelosti našemu človeku ter jih upravičeno obojajo z vso odločnostjo, toliko bolj, ker gotovo ne koristijo uspešnemu nastopu pri volitvah.

SPREMENBA V SOVJETSKEM VODSTVU:

Černenka nasledil Gorbačov

V sredo se je Sovjetska zveza v navzočnosti številnih visokih predstavnikov iz vsega sveta poslovila od svojega najvišjega voditelja, generalnega sekretarja partije in predsednika prezidija vrhovnega sovjeta Konstantina Černenka, ki je v ponedeljek umrl po daljši bolezni. Ze na dan njegove smrti pa je bil izvoljen tudi njegov naslednik: novi generalni sekretar sovjetske partije je postal 54-letni Mihail Gorbačov.

Tako je Sovjetska zveza v dobrih dveh letih dobila že četrtega partijskega voditelja: po smrti Leonida Brežnjeva leta 1982 je bil za 15 mesecev na čelu partije in države Jurij Andropov in po njegovi smrti za 13 mesecev Konstantin Černenko, ki ga

je sedaj nasledil Mihail Gorbačov. Njegov prihod na vrh sovjetske partije brez dvoma pomeni prelomnico v dolgoletni tradiciji, saj v primerjavi z njegovimi predhodniki predstavlja zastopnika „mlade generacije“.

Ravno v tej zvezi je v mednarodni javnosti tudi živahno ugibanje, ali bo prihod mlajšega človeka na vodilni položaj privedel do večjih sprememb v sovjetski politiki, in to tako navznoter kakor še posebej navzven. In pri tem opozarjajo na dejstvo, da je bil Černenko tisti, ki je obnovil dialog z Ameriko — in prav na dan njegovega pogreba se je v Ženevi začel nov krog ameriško-sovjetskih razorožitvenih pogovorov.

Proglas ZSO za občinske volitve v korist celotne naše narodne skupnosti

Za prebivalstvo na južnem Koroškem in s tem tudi za slovensko narodno skupnost so brez dvoma posebnega pomena občinske volitve. To predvsem zaradi tega, ker lahko ljudje preko občinskih odborov še najbolj neposredno sodelujejo pri reševanju vsakdanjih problemov tako slovenske narodne skupnosti kot celotnega prebivalstva. V tem smislu ZSO v svojem volilnem proglasu postavlja v ospredje skupne interese celotne slovenske narodne skupnosti in vsega demokratičnega tabora ter poziva Slovence, da pri občinskih volitvah podprejo liste

- na katerih kandidirajo narodno zavedni koroški Slovenci;
- ki v ospredje postavljajo skupne socialne in gospodarske interese južnokoroškega prebivalstva;
- ki se zavzemajo za komunalno politiko v korist vseh občanov ter podpirajo vsa prizadevanja za več demokratičnega odločanja v občinskih odborih;
- ki vztrajajo na uresničevanju dosledne enakopravnosti slovenskega jezika na občinski ravni ter na izvedbi določil člena 7 avstrijske državne pogodbe.

„Naš program je program potreb južnokoroškega prostora, je program enakopravnosti slovenske narodne skupnosti, je program skupnega sožitja in daleč presega datume posameznih volitev,“ je rečeno med drugim v volilnem proglasu ZSO. Zato ZSO tudi sviri pred posledicami, ki bi jih imelo vsako zoževanje široke osnove skupnih prizadevanj za izvolitev čim več Slovencev in demokratov v občinske odbore. Pri tem enako odklanja trditve, da samo Slovenec, izvoljen na slovenski listi, lahko zastopa slovenske interese, kakor zavrača poskuse, da bi širšo platformo samostojnih krajevnih list zožili na strankarski okvir KEL.

Mimo vseh škodljivih sektašenj in vrednotenj, kdo je menda boljši in kdo zato slabši Slovenec, se ZSO zavzema za koristi celotne naše narodne skupnosti, za pravice vseh njenih pripadnikov, za enakopravnost našega človeka in njegovega jezika na vseh področjih javnega življenja in družbenega dogajanja. In v tem smislu je treba razumeti tudi njen proglas, ki ga je objavila za letošnje občinske volitve.

Čim več zavednih Slovencev in demokratov v občinske odbore!

Prispevke o občinskih volitvah objavljamo tudi na 2. in 8. strani.

PREBERITE

na strani

- 2 Pogovori z uporabniki — filmsko pričevanje o ženskah v boju proti fašizmu
- 2 „Energetska vojna“ se vleče v nedogled
- 3 Koroški kulturni dnevi v Ljubljani
- 3 Goldonijev „Lažni-vec“ na Radišah
- 5 Vigredni koncert SPD „Gorjanci“ v Kotmari vasi
- 5 Črna gora se zahvaljuje
- 8 Pogovor s prvim kandidatom EL Pliberk

O B V E S T I L O

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem obvešča, da bo imela v ned. 21. aprila 1985 s pričetkom ob 9. uri dopoldan svoj

redni občni zbor

v Mladinskem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Mikschallee 4. Isti dan ob 20. uri zvečer pa bo prav tako v Mladinskem domu SŠD

slavnostna prireditve

ob 30-letnici Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Z A D N J A V E S T :

Pogovor na Dunaju

Zvezni kancler dr. Fred Sinowatz je povabil obe osrednji organizaciji Koroških Slovencev na informativni pogovor, ki bo v torek 19. marca popoldne v uradu zveznega kanclerja na Dunaju.

OBČINSKE VOLITVE 1985:

Čim več Slovencev in demokratov v občinske odbore!

„Naš program je program potreb južnokoroškega prostora, je program enakopravnosti slovenske narodne skupnosti, je program skupnega sožitja,“ je rečeno v proglasu, ki ga za letošnje občinske volitve objavila Zveza slovenskih organizacij na Koroškem kot nadstrankarska, frontovsko odprta zbirna organizacija. V smislu take usmeritve se ZSO tudi ne opredeljuje za eno samo strankarsko ali drugo listo, marveč podpira tiste liste oziroma njihove kandidate, ki v ospredje svoje politike postavljajo skupne socialne in gospodarske interese južnokoroškega prebivalstva ter se dosledno zavzemajo za uresničevanje dejanske enakopravnosti slovenskega človeka in njegovega jezika na vseh področjih javnega življenja in družbenega dogajanja.

V tem oziru se razmere razlikujejo od občine do občine in temu ustrezno je tudi priporočilo, ki ga daje ZSO za volitve. Tako v vrsti občin podpira ZSO samostojne liste, in sicer:

V občini **STRAJA VAS** Volilno skupnost, katere nosilec je Jožef Schnabl, kmet v Draščah; med ostalimi kandidati je tudi Janko Zwitter iz Zahomca.

V občini **BEKŠTANJ** Enotno listo, katere prvi kandidati so Valentin Kargl, turistični podjetnik v Bačah, Alojz Gallo, kmet v Žužalcih, in Martin Rössmann, kmet v Ledincih.

V občini **ROŽEK** Enotno listo, njen nosilec je Ludvik Lesjak, kmet na Bregu, na drugem mestu pa sledi Jože Lepuschitz, kmet v Ščedmu.

V občini **VRBA** Enotno listo, katere prvi kandidat je občinski delavec Herman Mačnik iz Zgornje vasi pri Kostanjah, med ostalimi kandidati je tudi mag. Martin Urbajs iz Žoprača.

V občini **ŠKOFIČE** Enotno listo, ki jo vodi Herman Jäger, upokojenec v Škofičah, na tretjem mestu pa kandidira Drago Pörsch, nameščenec iz Holbič.

V občini **HODIŠE** Enotno listo, katere vodilni kandidat je Mirko Sabotnik, gostilničar na Plešerki; njemu sledita Valentin Paulitsch, upokojenec v Hodišah, in Anton Miksche, kemigraf v Prtičah pri Hodišah.

V občini **KOTMARA VAS** Enotno listo, katere nosilec je mag. Jože Wakounig, profesor v Kotmari vasi.

V občini **BISTRICA V ROŽU** Volilno skupnost, katere nosilec je Boštjan Malle, kmet na Rutah, na naslednjih mestih pa kandidirata dr. Anton Feinig, profesor v Svečah, in Vili Moschitz, obratovodja iz Šentjanža.

V občini **BOROVLE** Volilno skupnost, katere prvi kandidat je mag. Peter Waldhauser, pravnik iz Podna, drugo mesto pa zavzema Melhior Verdel iz Borovlj.

V občini **ŠMARJETA V ROŽU** Enotno listo, na kateri kandidira na prvem mestu Janez Michor, kmet v

Trebljah; njemu sledi Rozina Wernig, nameščenka v Kočuhli.

V občini **ŠKOCIJAN** Gospodarsko listo, katere nosilec je dipl. inž. Franc Konzilia, nameščenec v Šentvidu; sledita mu Franc Starc, nameščenec v Klopincu, in Andrej Polzer, kmet v Spodnjih Vinarah.

V občini **GALICIJA** Enotno listo, katere vodilni kandidat je spet Jože Urank, kmet v Encelni vasi; drugo mesto zavzema Janez Wolte, kmet v Borovnici.

V občini **DOBRLA VAS** Enotno listo, katere nosilec je Martin Wastl, kmet v Lovankah; med nadaljnjimi kandidati sta tudi Andrej Sturm, uradnik v Dobrli vasi, in dr. Luka Sienčnik, živinozdravnik v pokoju.

V občini **ŽITARA VAS** Enotno listo, na kateri zavzema prvo mesto Martin Hribnik, trg. nameščenec v Vinogradih; med ostalimi kandidati je tudi Franc Kukovica, učitelj v Selah.

V občini **GLOBASNICA** Enotno listo, katere nosilec je Janez Hudl, poslovodja iz Male vasi, sledita mu Valter Gutovnik, nameščenec iz Podjune, in Rajmund Greiner, kmet v Globasnici.

V občini **PLIBERK** Enotno listo, na kateri zavzema prvo mesto Fric Kumer, kmet na Blatu; med ostalimi kandidati sta tudi Jože Partl, kmet na Bistrici, in Jože Nachbar, poslovodja pliberške Posojilnice.

V občini **SUHA** Enotno listo, katere nosilec je Leonhard Katz, ljudskošolski ravnatelj iz Gradič pri Labotu.

V občini **DJEKŠE** Enotno listo, katere vodilni kandidat je mag. Filip Warasch, nameščenec v Djekš.

V nekaterih občinah Slovenci kandidirajo tako na samostojnih listah kakor tudi na strankarskih listah. Take občine so:

V občini **BILČOVŠ** so Slovenci zastopani na dveh listah: na Enotni listi, kjer zavzema prvo mesto Miha Einspieler, kmet v Zgornji venci, in na listi SPÖ, katere nosilec je dolgoletni župan Hanzi Ogris; v tej občini gre za ponovno izvolitev župana, ki je pripadnik slovenske narodne skupnosti.

V občini **SELE** so Slovenci prav tako zastopani na dveh listah: na listi SPÖ kandidira na drugem mestu podžupan dr. Zdravko Velik, nosilec Enotne liste pa je Fortunat Olip, veroučitelj v Selah.

V občini **ŠENTJAKOB V ROŽU** kandidirajo Slovenci na dveh listah: na Socialno-gospodarski listi zavzema prvo mesto Franc Janežič, mehanik v Lešah, sledita Jože Sticker, kmet v Šentpetru, in Jože Ottowitz, črkostavec na Rutah pri Podgorjah; na listi KPA vodi Franc Juritz, črkostavec na Bistrici, med ostalimi kandidati je tudi dr. Dušan Schlapper, zdravnik iz Šentjakoba.

V občini **ŽELEZNA KAPLA** se za interese slovenskih občanov zavzemajo kandidati treh list: na listi SPÖ kandidira na izgednih mestih več zavednih Slovencev, med njimi predvsem podžupan Miha Kuchar, nameščenec v Železni Kapli, in Valentin Polanšek, upokojeni učitelj na Obirskem; Enotno listo ponovno vodi Lado Hajnič, tiskar na Reberci; nosilec liste KPA je tudi tokrat Egidij Sitter, delavec na Obirskem.

V občini **ŽRELEC** pa podpira ZSO listo SPÖ, na kateri spet kandidira Ludvik Ogris, podpredsednik ZSO in nekdanji župan na Radišah.

V mestni občini **CELOVEC** sta med svoje kandidate sprejeli zavedne Slovence dve listi: na Zeleno-alternativni listi (Grün-alternative Liste), katere nosilec je pravnik dr. Josef Brugger, kandidira na drugem mestu Mira Šmid, nameščenka; na listi KPA, ki jo vodi učiteljica Maria Kranzl, pa je med nadaljnjimi kandidati tudi Andrej Mohar, novinar.

Kakor se torej razlikujejo razmere od občine do občine in so brez dvoma tudi še primeri, ko zavedni Slovenci kandidirajo tudi še na drugih listah (npr. v Vrbi pevovodja slovenskega zbora Stanko Tschernitz na listi SPÖ in dr. Franc Gröblacher na listi ÖVP — in podobnih primerov je gotovo še več), pa je treba tukaj videti tudi še nekaj drugega: Volitve niso in ne morejo biti nobeno ugotavljanje po narodni ali jezikovni pripadnosti. To predvsem pomeni, da Slovenci ne živimo samo tam, kjer se za volitve pojavljamo s svojimi listami ali kandidati, temveč slej ko prej živimo na celotnem ozemlju naše avtohtone naselitve, kjer se poleg svojega kulturnega udejstvovanja kot vidnega znaka naše narodne identitete hočemo enakopravno vključevati tudi v celotno družbeno dogajanje.

„Energetska vojna“ se vleče v nedogled

Medtem ko je v vprašanju hidroelektrarne Hainburg po zaslugi kanclerja Sinowatza, ki je kot božično darilo odredil „čas za premislek“, prišlo dočasno pomiritev, pa se je okoli atomske elektrarne Zwentendorf pričela nova debata. Po vsej verjetnosti bo ta debata trajala še leta, ker očitno ni izgledov, da bi sedanja vlada dala elektrarno Zwentendorf v pogon.

Izhodišča so naslednja: socialistična stranka je za pogon atomske elektrarne in svobodnjaki so proti, ker bi sicer zgubili še zadnji preostanek svoje verodostojnosti; težavnejša pa je zadeva za ljudsko stranko, ki je praktično sicer za pogon, vendar iz taktičnih razlogov proti in zato tudi preprečuje dvotretjinsko večino v parlamentu.

Istega mehanizma, kot se ga je posluževal Mock v zadevi Reder-Frischenschlager, ko je s predlogom nezaključne obrambne ministru skušal razbiti enotnost socialističnih poslancev, se je v vprašanju atomske elektrarne zdaj poslužil tudi Sinowatz, ki pa je s predlogom za posebno glasovanje o Zwentendorfu prav tako pogorel kot dva tedna prej Mock. Podobno kot v prvem primeru Sinowatza, tako je zdaj

tudi Mock v zadnjem trenutku uspešno, da je svoje mandatirje uklonil strankarski disciplini: kljub močnim pomislekom zastopnikov industrije in gospodarstva, ki so se pred glasovanjem v parlamentu deloma javno izjavljali za Zwentendorf in odkrito kritizirali zadržanje svojega predsednika, je ljudski stranki v zadnjem trenutku le še uspelo preprečiti razdor. Toda za kakšno ceno?

Če lahko verjamemo anketam, ki so jih prejšnji teden objavili razni inštituti za raziskovanje mnenja v Avstriji, je taktična igra ljudske stranke izzvala nejevoljo avstrijskega prebivalstva: Kljub perečim problemom, ki jim sedanja vlada očitno ni kos, je priljubljenost ljudske stranke med prebivalstvom prvič v drugi republiki padla pod 40 odstotkov! Po teh podatkih sedanja koalicija sicer ne bi več dobila večine, toda pri prihodnjih volitvah bi socialisti spet postali najmočnejša stranka, čeprav daleč pod absolutno večino. Gotovo bi bili v parlamentu zastopani zeleni, ki pa bi odvzeli več glasov ljudski stranki kot socialistom. In naravnost razveseljiv obet teh anket — svobodnjaki ne bi več prišli v predstavniki dom na dunajskem Ringu.

Vse to je trenutno seveda samo teorija, vendar dokazuje eno: ljudje so sili strankarsko-političnega taktiziranja in se vsebolj odvracajo od etabliranih strank. Posebno sili pa so vedno znova sproženih debat o vprašanjih, o katerih se je že enkrat odločalo. Tako je tudi ljudsko glasovanje o atomski elektrarni iz leta 1976 slej ko prej veljavno.

Politični mandatirji vseh barv govorijo o desetih milijardah, ki so menda zazidane v Zwentendorf in ne bi smele biti investirane zaman. Zakrivili so ta problem seveda sami: gradnja atomske elektrarne je bila že v šestdesetih letih sklenjena na pobudo ljudske stranke in z glasovi vseh strank, toda šele potem, ko je bila dejansko zgrajena, so se pobrigali za mnenje ljudstva — in dobili zasluženi odgovor.

Naj bo tako ali tako — nastradal bo na vsak način davkoplačevalec, kateremu so sprva vzeli denar iz žepa, sedaj pa ne vedo, kaj početi z veljanskim betonskim bunkerjem na Zgornjem Avstrijskem. Toliko hvalisano socialno partnerstvo očitno ni več sposobno reševati vseh problemov, kakor je to šlo v času konjunkturalne Fortpflanzungskontrolle.

Pogovori z upornicami

Na Dunaju je bil 7. marca, na predvečer dneva žena, pred napojeno dvorano filmske hiše v Stöbergasse predstavljen javnosti najnovejši film o ženskem obličju antifašističnega upora v Avstriji. Štiri žene pripovedujejo o svoji borbi proti nacizmu — o nevarnostih, o strahu, o solidarnosti in o svojem prepričanju, da se borijo za pravično stvar.

Agnes Primocic

Je naciste prav sovražila. Oni so pokvarili ljudi, vzbudili zlo v njihovih srcih; iz dobrih sosedov so napravili vohune in denunciantne, iz dobrih prijateljev izdajalce... „Svojemu možu sem morala, preden je bil odšel na fronto, obljubiti, da ničesar ne bom napravila, kar bi bilo proti nacističnemu režimu in kar bi mene pa otroke izpostavljalo nevarnosti“, tako pripoveduje. „Ampak te obljube nisem mogla držati. Kaj pa naj naredim, če me kdo prosi, naj mu rešim življenje? Saj nisem mogla drugače kakor pomagati.“ In res je pomagala. Mnogim kacetnikom v okolici Halleina je omogočila beg in jim s tem rešila življenje.

Johana Sadolšek-Zala

po domače Mikejeva iz Lobnika, je bila aretirana, ker je podpirala partizane. Na poti do domačije proti Železni Kapli ji uspe kljub zvezanim rokam pobegniti težko oboroženi 70 mož močni policijski četi. Pridruži se partizanom in se udeleži oboroženega boja proti fašističnemu režimu. To da so ji narekemale številne slovenske žrtve hitlerjanske velenemške strahovlade — izseljenci, pregnanci, zaporniki. „Borili smo se za našo svobodo, za to, da se vsi naši lahko vrnejo nazaj na domačije,“ pravi Zala v razgovoru z avtoricami filma.

Rosl Grossmann-Breuer

„Raje bi si bila odgriznila jezik, kakor da bi nekoga izdala. „Mučili so jo, pretepali, zapirali v gestapovski centrali na dunajskem Morzinplatzu. Nič ni hotela povedati. Nadaljnji muk in zaslješvanj se je skušala rešiti s samomorilskim skokom s stopnišča gestapovske zaslješvalnice — in preživela je oboje: skok in zapor.“

Anni Haider

je kakor ostale tri sodelovala v neki podtalni uporniški skupini. Nekaj časa je prebela v jetnišnici, dokler je niso zaradi posledic mučenja prestavili v dunajski Inquisitenspital. Tamkajšnje redovniške sestre so bile vse na strani političnih jetnic, zato so Anni Haider obdržale pri sebi kot bolniško pomočnico. Bolnišnico so na tak način spremenile v gnezdo protifašističnega upora. Prestregale so novice inozemskih radijskih oddaj ter jih širile z letaki, sporočili in podtalnimi časopisi. A. Haider se nekaterih doživljajev še danes spominja s hudomušnim nasmehom, čeprav njeno delovanje še malo ni bilo lahko ne smešno. Solidarnost jetnikov in jetnic, redovnih sester in pomočnic je bila večja od vseh svetovnozgodovinskih razlik. A. Haider: „Bila sem komunistka in brez verske izpovedi. To sem redovnicam tudi povedala. Kljub temu so me brezpogojno akceptirale in mi pomagale...“

40 let dolgo so bili doživljaji in izkušnje teh žensk zakopani v pozabi. 40 let dolgo nihče ni povpraševal po njih, nihče ni poslušal. Avtorice pričevanj teh žensk-upornic v filmu zavestno ne komentirajo, pustijo jih, da same pripovedujejo.

Spomini so težko breme, zato je najbolje, če so kot taki v ospredju izpovedi. Ena izmed štirih žena na koncu pove, da vsega, kar je pod fašisti pretrpela, prav gotovo ne more in ne bo mogla nikoli pozabiti. V tem smislu in spriču dandanašnjih pojavov novega fašizma so tudi spomini teh žensk živ upor.

Avtorice filma

Karin Berger¹ (politologinja), Elisabeth Holzinger (učiteljica na poklicni šoli), Charlotte Podgornik (visokošolska učiteljica), Lisbeth N. Trallori² (sociologinja), so poleg poklicnega dela že bolj ali manj znane kot publicistke. Filma namenoma niso opremile s posebnimi tehničnimi finisami. V središču ostane vedno samo obraz prizadeto pripovedujočih žensk, le kdaj pa kdaj se vrine vmes kaka slika iz mladosti in iz časa vojne. Pripovedujoče žene so po poklicu vse gospodinje — samoumevno torej, da potekajo razgovori zato tudi v kuhinji. (Edinole razgovor z Zalo bi lahko bil tekel v slovenščini, saj je svojega materinega jezika bolj vajena kakor nemščine, pa tudi bolj življenjsko bi tako bilo.)

Pričevanja so izraz trpljenja, (ne)prebolelih hudih izkušenj, strahu in požrtvovalnosti, zato gledalca prizajeta.

- 1 publikacija „Zwischen Eintopf u. Fließband — Frauenarbeit und Frauenbild im Faschismus. Österreich 1938—1945“
- 2 publikacija „Vom Lieben und vom Töten — Zur Geschichte patriarchaler Fortpflanzungskontrolle“

Nastanek filma

Film je nastal v okviru znanstvenega projekta o ženskah v antifašističnem uporu. Avtorice so spraševale okoli sto žensk iz vse Avstrije o njihovem življenju za časa nacizma in njihovem uporu proti režimu. Del teh intervjujev so posnеле tudi na video-trak ter iz tako zbranega gradiva izdelale filmski zapis — razgovore s štirimi protifašističnimi aktivistkami. Namen dokumentacije o fašizmu in protifašističnem boju v Avstriji je, tako avtorice, osvetečanje javnosti o obdobju, ki ga mnogi v Avstriji še vedno niso ne prebavili ne preboleli. Istočasno pa naj bi bil s tem delom postavljen v pravo luč tudi bistveni prispevek žena v antifašističnem boju, saj ga vse do danes preveč podcenjujemo in zapostavljamo. Film „Küchengespräche mit Rebellen“ je tako rekoč zgodovinski dokument na osnovi pripovedovane zgodovine ter znanstveno proučevanje tedanje situacije in vloge žena obenem (zgodovinska prof. dr. Erika Weinzierl ob premieri filma).

I. Sch.

Film „Küchengespräche mit Rebellen“ (K. Berger, E. Holzinger, L. Podgornik, L. N. Trallori), 16 mm, barve, 80 min., je na razpolago v dunajskem FLMLADEN. VIDEO-KA-SETA istega filma pa v dunajski MEDIENWERKSTATT.

V juniju bo v dunajski založbi PROMEDIA izšla knjiga istih avtoric „Der Himmel ist blau. Kann sein. — Frauen im Widerstand. Österreich 1938—1945. (20 razgovorov).

Goldonijev Lažnivec na radiškem odru

Igralska skupina SPD Radiše se je tokrat predstavila z Goldonijevim veseligradom Lažnivec, ki je — igralno gledano — zelo zahtevna — gledalcem pa, če je dobro igrana, v prijetno zabavo. To so radiški igralci brez dvoma dosegli. Kajti številno občinstvo, ki je napolnilo dvorano kulturnega doma, je igri sledilo z velikim navdušenjem.

Režiser Nužej Wieser je s tem dokazal svojo sposobnost, saj je pri izbiri vlog imel srečno roko, igralci pa so dali od sebe vse, kar so zmogli. Besedila vlog so znali dobro, igrali prepričljivo, čeprav je tu in tam bila prisotna trema, kar je za premiero pač neizbežno. Lahko rečemo, da je predstava tekla kljub temu gladko. Občinstvo se je iz srca nasmejalo glavnemu igralcu Leliju (Šimi Ogris), ki je s svojimi lažmi postavil na glavo vse Benetke (kjer se igra dogaja) in na ta račun mešal glave mladim dekletom, zlasti pa zali Rusaui (Krista Reszfej) in njeni sestri Beatrice (Ani Hribnik), kar povzroči med obema hud prepir, njenemu očetu, doktorju Balazoniju (Erni Hribnik) pa, ko se le-ta vrne s potovanja domov, hude preglavice, ki mu jih je s svojimi lažmi medtem povzročil Lelijo. V splet njegovih zdrav je kajpada ujet tudi boječ ljubimec Florino (Pepi Sušnik), ki Rosauri pošilja darila, ji piše pesmi in počne še druge reči, da bi pridobil naklonjenost lepe zdravnikove hčere. Toda vse to in še kaj drugega prebrisani Lelijo izrabi v svojo korist. Dobrodošla mu je vsaka laž; ob tem mu pomaga tudi njegov služabnik Arlecchino (Mario Wrulich). Lažnivec Lelijo spravi v hudo zadrego tudi svojega očeta Pnatolonea (Tomi Roganuk) ki mu sprva vse verjame, naposled pa tudi on spregleda njegovo nečedno početje. Pri razkrinkavanju nesramnega lažnivca pomagajo še hišna pri doktorju Bala-

zonijo Colombina (Angela Pisjak), plemič Olavio (Daniel Wrulich) in trgovski vajenec (Martin Ogris). Lelijo končno postane ujetnik svojih laži in mora priznati svoje pregrehe, obljubiti, da ne bo nikoli več lagal in da se bo vrnil k svoji zaročenki v Rimu.

Seveda se bi ob predstavi Goldonijevega Lažnivca dalo zapisati tudi kaj kritičnega: da režiserju ni povsem uspelo v igro vnesti vroč temperament Benečanov, da so igralci včasih bili premonotoni in da je včasih prišlo do napačnega naglasja, vendar je celota toliko kvalitetna, da lahko odpustimo nekatere pogoje. To pa tudi zaradi tega, ker je režiser vse vloge zaupal mladim igralcem, ki so z vso vne- mo stopili na oder in osvojili tudi občinstvo. Potem je tu še drugo dejstvo: Radišani so, kot je to povedal tudi

predsednik Ogris, po dolgih letih pripravili igro brez tuje režijske pomoči! Tako je Nužej Wieser dokazal, da je zmožen poslati na oder zahtevno delo, da obvlada vse bistvene režijske prijeme. To pa je za amatersko dejavnost lep dosežek.

Brezhibna je bila odrska tehnika za katero je skrbel Martin Ogris. Sceno je izdelal izkušeni Saša Kump iz Kranja, pohvale vredne so bile tudi maske, ki jih je ustvaril Andej Lampichler; skrbno izbrani so bili tudi kostumi, da ni prišlo do mučnih zastojev pa je skrbela šepetalka Leni Lampichler.

Končno lahko rečemo, da se Radišani s to veseligrado lahko brez skrbi podajo v goste k sosednjim društvom, ljubiteljem odrske umetnosti pa lahko zagotovimo, da bodo videli lepo in zabavno igro.

Prizor iz veseligrade Lažnivec

Občni zbor SPD „Dobrač“ na Brnci

Preteklo soboto, dne 2. marca se je lepo število članov in prijateljev odzvalo vabilu na občni zbor SPD „Dobrač“ na Brnci. Navzoče je pozdravil predsednik društva mag. Marjan Gallob. Prav poseben pozdrav je veljal zastopnikom osrednjih kulturnih organizacij Hanziju Weiss za SPZ in Eriki Wrolich za KKZ.

Mag. Marjan Gallob je podal obširno poročilo društvenega delovanja v zadnjem letu. Predvsem je veljala pozornost delovanju odrske dejavnosti. Člani odrske skupine so v lanskem letu gostovali z dvema igrama v številnih krajih. V zvezi z odrskim delovanjem se je predsednik izrecno zahvalil neumorljivi režiserki Slavici Kropivnik. Poleg številnih vaj in nastopov z igrama, je imelo društvo v minulem letu še druge prireditve, kot izlet, kulturno družabno srečanje v tovarni Elan, piknik, predavanje dv. sv. dr. Pav-

leta Zablatnika o navadah in šegah, božično družabnost in drugo.

O pozitivnih finančnih je podal poročilo Štefan Hudl. Iz blagajniškega poročila je možno razbrati, da je bilo društvo deležno javnih podpor za uspešno delovanje v zadnjem letu. K temu je predsednik društva še dodal, da je sodelovanje z občino bilo pozitivno. Za vaje se je mogla odrska skupina brezplačno poslužiti odra kulturnega doma na Brnci.

Po poročilu preglednikov in razrešnic so se vršile volitve, ki pa niso prinesle bistvene spremembe. Predsednik je slej ko prej mag. Marjan Gallob, podpredsednica je Milica Hrobath, tajnik je Štefan Hudl, njega namestnik Hanzi Uršič iz Grpič, blagajnik je Janko Oitzl in njega namestnik Peter Krawanja, nadalje so v odboru še Alojz in Anton Gallob ter Janez Debevec.

Po volitvah se je na kratko pred-

ložil program za bodoče delovanje. Za odrsko delovanje bo potrebno pritegniti še druge igralce, da ne bo odrska dejavnost slonela na ramenih vedno enih in istih. Želja po lastnih prostorih, da se bo dala verjetno že letos realizirati. Za pevsko dejavnost bo nujno potrebno poiskati zborovodjo.

Hanzi Weiss je nato v imenu SPZ izrekel besede zahvale in priznanja za uspešno delovanje in spodbujal društvo k nadaljnjim uspehom. Erika Wrolich je spregovorila v imenu KKZ in pa v imenu sosednjega društva in izrazila željo po več sodelovanju med sosednjimi društvi.

Občni zbor je potekel v dobrem vzdušju. Člani in prijatelji so izvajanjem posameznih odbojnikov sledili z zadovoljstvom. Še z večjim užitkom in vnemo pa so člani sledili po obnem zboru slovenskemu filmu „Povest o dobrih ljudeh“. job

Koroški kulturni dnevi v Ljubljani

Sinoči so se v Cankarjevem domu v Ljubljani pričeli Kulturni dnevi Slovencev iz Avstrije — tako se glasi uradni naslov prireditve, na katerih se bodo vključno do sobote 16. marca 1985 predstavljale razne kulturne skupine s Koroške. Tako bodo po tretjem ciklu Slovenci v matični domovini spet lahko prisostvovali kulturnim prireditvam koroških instrumentalnih, vokalnih in igralskih skupin ter našim pisateljem in pesnikom.

Organizacijske priprave sta imeli na skrbi Slovenska prosvetna zveza in Kršćanska kulturna zveza, ki sta skupno izdelali spored posameznih prireditve. Tako so se včeraj popoldne v Mali dvorani CD predstavili učenci Glasbene šole na Koroškem, za njimi pa še Odrski mladje Koroške dijaške zveze in sicer z igro „Evgen“, zvečer pa sta Magda Kunčič in Miha Vrbinc brala iz del koroških besednih ustvarjalcev (Tonči Haderlap, Olga Vouk, Janko Messner, Jožica Čertov, Franc Merkač, Maja Haderlap, Andrej Kokot, Florjan Lipuš, Jani Oswald, Gustav Januš). Izbor za literarni večer je napravil Horst Ogris. Razen tega so na večeru sodelovali še koroški kantavtorji sestri Velik, Marinka Lugič, Gabriel Lipuš in Mica Miškulnik.

V času prireditve bodo tudi tri razstave in sicer razstava Koroške panjske čelnice, razstava Arhitektura na Zilji ter retrospektivna razstava slikarja Gustava Januša. Vse tri razstave so prav tako odprli sinoči.

Danes so v Cankarjevem domu na sporedu predavanje univ. prof. Norberta Schausbergerja o nastanku avstrijske državne pogodbe; pod naslovom „Pričevanja“ bodo spregovorili naši rojaki, ki so po zlomu nacizma našli svoje domove opustošene,

potem ko so se vrnili iz taborišč. Med pričevalci bodo dr. Luka Siencnik, Kristo Sienc, Lipej Kolenik, Milena Gröblacher, Janez Weiss, Janko Tolmajer st., Franc Černut, Janko Urank in Marija Olip; petkov spored pa bo s svojim nastopom zaključil kabaret „Mladje“ KDZ, ki se bo pošalil na račun koroške narodne politične scene in še čem.

V soboto popoldne se bo Ljubljancem predstavila Lutkovna skupina dunajskih študentov, ki bo nastopila s Puntarjevo igro „Hruške gor, hruške dol“. Koroški kulturni dnevi v Ljubljani bodo svoj višek dosegli, ko se bodo v Srednji dvorani CD v okviru slavnostne prireditve oz. naslovom „Koroška pomlad“ predstavile kulturne skupine SPZ in KKZ. Nastopali bodo: MePZ „Rož“ iz Šentjakeba v Rožu, folklorna skupina KPD „Planina“ iz Sel, družina Olip iz Sel, tamburaška in igralska skupina SPD „Zarja“ iz Zelenke Kaple, ansambel „Energija“ KPZ „Drava“ iz Zvabeka, MePZ „Gallus“ iz Celovca, ansambel „Drava“ SPD „Borovlje“ iz Borovlj, MoPZ SPD „Radiše“ z Radiš, otroški pevski zbor SPD „Danica“ iz Šentvida v Podjuni in MePZ SPD „Gorjanci“ iz Kotmarea vasi. Spored po povezoval dr. Reginald Vospersnik, za dramaturgijo prireditve odgovarja Marjan Sticker, režijo pa ima na skrbi Jože Vozny. Slavnostna prireditev se prične jutri ob 20. uri.

Celotni spored sobotne slavnostne prireditve bo prenašala RTV Ljubljana, tako bodo vsi tisti rojaki, ki imajo možnost sprejema ljubljanske televizije, lahko sodoživljali prireditve na svojih TV-sprejemnikih. Prenos se prične ob 20. uri. Posnetke prireditve bo prevzela in pozneje oddajala tudi avstrijska televizija.

Slovenska prosvetna zveza prireja skupno s krajevnimi prosvetnimi društvi

Teden slovenskega filma

- v petek 22. 3. 1985 ob 16. uri v kinodvorani v Borovljah mladinski barvni film „Kekčeve ukane“. Soprireditelj: SPD Borovlje.
- v četrtek 28. 3. 1985 ob 15.30 uri v Burgkino v Velikovu mladinski barvni film „Kekčeve ukane“. Soprireditelj: PD „Velikovec“.
- v petek 29. 3. 1985 ob 19.30 uri celovečerni film v Burgkino v Velikovu „Vesna“. Soprireditelj: PD „Velikovec“.
- v petek 29. 3. 1985 ob 20. uri v kinodvorani v Borovljah celovečerni film

- „Veselo gostovanje“. Soprireditelj: SPD „Borovlje“.
- v petek 29. 3. 1985 popoldne v kinodvorani v Šentjakobu v Rožu mladinski barvni film „Kekčeve ukane“. Soprireditelj: SPD „Rož“.
- v soboto 30. 3. 1985 ob 19.30 uri v kinodvorani v Šentjakobu v Rožu celovečerni barvni film „Povest o dobrih ljudeh“. Soprireditelj: SPD „Rož“.
- v soboto 30. 3. 1985 ob 19.30 uri v kinodvorani na Čajni celovečerni film „Vesna“. Soprireditelj: SPD „Zila“.

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Igralske skupine pa se nikakor ne bi smele omejit na uprizorjanje iger. Igralci morejo oblikovati z recitali ali predstavami literarnih del prav tako tudi tako imenovane klubske večere. Posebno dobrodošla bo njihova pomoč pri oblikovanju spominskih in manifestativnih prireditve. Naši odrski amaterji pa naj bi se vse močnejše vključevali tudi pri oblikovanju radijskih oddaj s tem, da bi posebej za ta medij naštevali razna dela ali odlomke. Vodja slovenskega oddelka pri celovškem radiu bo brez dvoma vsake skrbno pripravljene ponudbe vesel.

Ob vsej prizadevnosti pa igralce, režiserje, društva in tudi osrednje organizacije pogosto zadene očitek, da izbrana besedila ne odgovarjajo več sodobnim željam in predstavam ljudi. Vendar pa tistih željav-pobožnih in prostaško-sladkobnih besedil na naših odrih zlepa ne najdemo več. Vsaka organizacija se tudi trudi, da bi imela čim bolj bogat in urejen arhiv. Toda dramskih besedil, če iz vzamemo morda kabaret, niti igralci niti društva niti organizacije same ne bodo mogle ustvariti, če se tega ne bodo oprijeli tisti, ki so za to sposobni in s tem seveda tudi poklicani; to pa so književniki.

KULTURNO USTVARJANJE NAJ PRIDE DO LJUDI

Vse bolj se moramo soočati z dejstvom, da dejavnost ustvarjalcev in kulturnih skupin ne doseže več tistih, ki jim je namenjena. Odveč je razglabljanje o vzrokih, ki jih zlepa ne bodo mogli odpraviti. Nobeno društvo

in nobena organizacija ne bo mogla spreminiti življenjskih navad svobodnega človeka. Kultura je odraz življenja. Večina se mu mora podrediti, hkrati pa je tudi eden od dejavnikov, ki življenje oblikujejo. Če ljudje ne bodo prihajali, bomo s prireditvami in akcijami morali najti pot do njih. To nikakor ni kako prisilno osrečevanje; upoštevati moramo dejstvo, da so se življenjske navade sodobnega človeka bistveno spremenile

predstaviti tudi nemškogovorečemu sodeželanu. Tudi na tako zvanih dvojezičnih prireditvah je bore malo nemškogovorečega občinstva, pa naj imajo te prireditve po zaslugi radia in tiska še tako dober odmev.

V zadnjih letih smo si ustvarili v nekaterih krajih lepe kulturne domove ali društvene prostore; ponekod imajo podobno funkcijo tudi tamkajšnji farni domovi — v kolikor so za slovenska prosvetna društva dostopni.

Naše kulturno delo

TOMAŽ OGRIS

in da je neprenehno in povsod soočen s kulturo ali tudi nekulturo današnjega časa.

Tu slovensko govoreči in slovensko čuteči človek tudi najmočnejše in najbolj boleče občuti zapostavljenost napram pripadniku večinskega naroda. Nemški jezik in nemška kultura se mu neprenehno korak za korakom domala vsiljuje; za slovensko pa se mora sam potruditi in morda celo žrtvovati.

Slovenske kulturne prireditve, razstave in zborovanja se odvijajo vedno v istih, mogli bi že reči zaprtih prostorih. Tako tudi ni čudno, da na prireditvah po večini srečujemo ene in iste ljudi. Drugi pa se ali ne čutijo nagovorjene, ali pa se iz bojazni ali bogve kakšnih načelnih stališč ne morejo odločiti, da bi jih obiskali. Tako je postala slovenska kultura na Koroškem ekskluzivna. Le v izjemnih primerih se posreči, da jo moremo

Prav v teh krajih lahko opazimo zanimiv pojav: medtem ko so se poprej člani društev, pevskih zborov, igralskih skupin in drugi samo pri vajah dobivali v posebnem prostoru in so se po vaji in tudi s prireditvami podali med ljudi v gostilne, na vas, v zasebne hiše, se sedaj shajajo le še v lastnih društvenih prostorih, kjer imajo določeno udobje in lahko spižejo kozarec vina. V gostilni pa zlepa ne čujemo več slovenske pesmi, ki je nekoč tam izzvala odobravanje ali pa tudi osorno zavrnitev. Eno in drugo pa je med ljudmi izzvalo pogovor, razpravo, morda tudi prepir. Izkazalo se je, da je lepo zapeta slovenska pesem lahko že pomemben politični akt. Danes pa ti člani naših društev govorijo, razpravljajo in se pripravljajo le še med seboj. To je nezdrava izolacija, ali morda celo že kulturni geto.

KAKO PRITI S KULTURO DO LJUDI?

Kako priti s kulturo do ljudi? Ob gojitvi krajevne tradicije, kot je to petje ob novem letu, velikonočna bakljada, Florjanovo petje, tekma koscev, štehanje in podobno, pa tudi ob nekaterih športno-zabavnih prireditvah, kot so to razni pohodi, tek na smučeh, sankarske in smučarske tekme, kolesarski izleti, kot se to ponekod že dogaja. Prav pa bi bilo, da bi ljudje izvedeli da to ni vse, kar slovenska kultura na Koroškem lahko nudi. Tudi tisto, kar prikazujemo letoviščarjem, je pravzaprav lo boren izsek, včasih tudi zelo popačen prikaz iz naše kulturne zakladnice.

Odpreti bi treba nove možnosti za posredovanje kulture kratko malo s tem, da gremo za ljudmi. Na Brnci je na primer čudovito uspel poskus kulturne prireditve v tovarni. Slovenski oddelek celovškega radia prireja svoje mesečne hit-parade v javnih lokalih in diskotekah. Če bi podobne akcije ponovili v drugih krajih, tovarnah in obratih, bi prenekaterega dobromislečega človeka prvič spravili v stik s slovensko kulturo in ga s tem morda le pripravili vsaj do razmišljanja. Ljudje pa se zbirajo tudi na postajah, čakalnicah, mestnih trgih, na športnih prireditvah, na sejmščih in še kje. Sodobna tehnika vendar brez večjih težav dopušča, da se tudi na teh, in ne le v dvoranah z vzvišenim odrom in lepo razporejenimi oštevilčenimi sedeži, poda zborovski, vokalni ali instrumentalni koncert. Prepričan sem, da bi od nekaj sto obiskovalcev tekme Slovenskega atletskega kluba po zadnjem žvižgu dobršen del ostal na igrišču in prisluhnil izvajanjem kakega zboru, ansambla ali kake druge skupine.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Občni zbor Zveze slovenskih žena v znamenju mednarodnega dneva žena

Zveza slovenskih žena je tudi letos 8. marca — na dan mednarodnega praznika žena, imela svoj vsakoletni občni zbor. V Mladinskem domu v Celovcu se je zbralo okrog sto petdeset žensk iz vseh krajev dvojezičnega ozemlja. Med njimi so bile prvič javno zastopane tudi sodelavke mešanih podjetij na Koroškem, kot so tovarna celuloze Obir, IPH, Top-sport itd. Med častnimi gosti so bile zastopnice ženskih organizacij oz. institucij, ki se bavijo z ženskimi vprašanji. Tako so bile navzoče tudi tov. konzul SFRJ v Celovcu Marija Škorjak, zastopnice avstrijskih ženskih organizacij — Zveze socialističnih žena (Bund sozialistischer Frauen) in zastopnica Zveze demokratičnih žena (Bund demokratischer Frauen).

8. marca 1911 so ženske prazno-vale prvi mednarodni dan žena. Tedanja njihova gesla so bila: mir, svoboda, pravica.

Letos ob koncu mednarodnega leta združenih narodov, ki je bilo posvečeno ženskemu vprašanju, je bilo na občnem zboru ZSZ ugotovljeno, da skupna borba žena, žensk in deklet vsega sveta slej ko prej velja miru, izboljšanju življenjskih pogojev in enakopravnosti ženske v naši družbi. Vsekakor so to cilji, ki združujejo ženske preko držav in kontinentov.

V časih gospodarske krize obču-

tijo ženske najbolj tisti mrzli veter, ki jih poriva iz javnega življenja, z delovnega mesta, nazaj v hišo k štedilniku v vlogo „pridne in skrbne matere“. Krogi, ki jim je enakopravnost in enakovrednost žensk na poti, postajajo vedno večji in glasnejši.

Vsekakor lahko trdimo, da se je izobrazbeni nivo in s tem poklicna kvalifikacija žensk v zadnjih letih znatno dvignila. Kljub temu ni prišlo do zblizovanja spolnospecifičnih razlik med moškimi in ženskimi plačami.

Čeprav se o ženski problematiki vse več razpravlja in se ženske same svoje vloge, ki jo morajo opravljati v družbi, vedno bolj zavedajo, se ta problematika na južnem Koroškem poriva iz javnega dogajanja, politične stranke je ne ome-njajo, za njih očitno ne obstoja.

Potrebno bo še mnogo moči in vztrajnosti v delu za mir in enakopravnost, saj ženske, ki svojih družbenih pravic ne branijo ali si nočejo priboriti novih, zgubijo vedno več.

Pri vsem tem bo novi odbor ZSZ (predsednica Milena Gröblacher, podpredsednica Lojzka Boštjančič in Bredica Sadolšek, tajnica Milka Kokot, namestnica Marija Jurič in blagajničarka Mira Prušnik) imel tu obsežno in važno nalogo predvsem na Koroškem, kajti ZSZ je tista organizacija, ki združuje vse ženske neglede na njihovo svetovnonazorsko opredeljenost in politično pripadnost. Daje naj ženskam spodbudo, da se bodo slovenske ženske na Koroškem v vse večji meri uveljavljale in nastopale v javnosti. Vnaša pa naj svojo politično orientacijo tudi v druge družbene ustanove koroških Slovencev.

Dan po občnem zboru, v soboto 9. marca 1985 pa je bilo že tradicionalno srečanje žensk v občini Železna Kapla, tokrat pri Kovaču na Obirskem. Tudi tu se je zbralo nad sto žensk iz Železne Kaple in okoliških grap. Ob pestrem sporedu — zapeli so moški pevski zbor SPD „Zarja“ pod vodstvom Joška Wrulicha, Obirski moški zbor pod vodstvom Valentina Polanška, ki je tudi pripravil recital o ženskem vprašanju v preteklosti in v današnjem času, Milena Novak pa je zaigrala na citre, za konec pa je nastopil še tamburaški orkester SPD „Zarja“ — je bilo veliko zabave in veselja, pa tudi resnih pogovorov. Krajevni odbor ZSZ Železna Kapla je namreč pričel s podpisno akcijo za dvojezični otroški vrtec v Železni Kapli, kajti o tem vprašanju se že dolgo razpravlja, rezultatov pa še ni bilo.

Mag. Gabi Sitter

13. Globaški kulturni teden

od 20. do 31. marca 1985

S p o r e d :

- Sreda, 20. 3. 1985 ob 20. uri pri Soštarju — Predavanje: „Vzgoja včeraj in danes“. Predavatelj: sol. psiholog dr. Herbert Koschat.
- Petek, 22. 3. 1985 ob 20. uri v gostilni Juena v Čepičah. Predavanje: „Homeopatija — naravna metoda zdravljenja in alternativa v terapiji“. Predavatelj: dr. Emil Smolnig.
- Sobota, 23. 3. 1985 ob 15. uri v župnišču. Lutkovna predstava Karla Novaka: „Mežnček“. Igra lutkovna skupina Šmihel.
- Nedelja, 24. 3. 1985 ob 15. uri pri Soštarju. Molierova komedija „Sola za žene“. Nastopajo igralci domačega društva. Režija: Peter Sticker.
- Ponedeljek, 25. 3. 1985 ob 20. uri pri Rižnarju v Podjuni — Globasnica. Predavanje: „Podobe iz slovenske arhitekture na Koroškem“. Predavatelj: Majda in Peter Fister.
- Petek, 29. 3. 1985 ob 20. uri v gostilni Štekl. Predavanje: „Sv. Ciril in Metod — vez edinstvi med vzhodom in zahodom“. Predavatelj: prof. dr. Stanko Janežič.
- Nedelja, 31. 3. 1985 ob 20. uri v ljudski šoli v Globasnici: Koncert Akademskoga mešanega pevskega zbora „Boris Kraigher“ iz Maribora.

Prireditelja:

Slovensko kulturno društvo v Globasnici
Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Stebnu

Občinske volitve v Pliberku

Slovinci, ki smo združeni v pliberški Enotni listi (EL), ne moremo in tudi nikoli ne bomo pozabili, kako so nas stranke napadale na najbolj grd in žaljiv način. OVP se je bahavo postavila na stališče, da z EL noče imeti nobenih stikov in odklanja vsak razgovor z njo. SPO nam zlonamerno podtikava, da smo ekstremisti, da vnašamo nemir v deželo, da hodimo po nasvete čez mejo ter nam daje še druge lekcije. FPÖ pa se hvali, da ji je uspelo napraviti referendum o šolskem vprašanju, s katerim nam hoče odvzeti še te borne šolske pravice. „Sveta trojica“ si je edina in tako naj se zgodi „božja volja“. Slovenci in vsi demokrati sosednjega naroda, ki smo združeni v EL Pliberk smo bili pokakani in polulani od vseh strani

DRUŠTVO GLASBENA ŠOLA
sporoča, da bo pisarna v Mikschallee 4 v Celovcu odprta ob ponedeljkih, sredah in četrkih od 8. do 12. in od 12.30 do 16.30 ure.

ter mnenja, da nas noben pes ne bo povohal več. In glej čudo! Tisti, ki so nas prej obrekovali, blatili, nam podtikavali neresnice in grozili, da se z nami ne bodo razgovarjali, so spoznali, da so za volitve le potrebni glasovi, če hočejo zmagati. Naenkrat smo postali zanimivi. Tudi nikomur ni žal „ekstremističnih“ glasov in takih, ki se jih je grobo odklanjalo. Vsak dan so sedaj ti naši „dobri pri-

jatelji“ na poti od hiše do hiše, trkajo na vrata in prosijo, da bi jih podprli. Sram bi moralo biti vsakega takega hinavca iti na lov za glasove k našim ljudem. Če so že tako samozavestni in oblastni, zakaj se naenkrat tako bojijo za svoje stolčke. Hodijo po terenu in zastrahujejo naše ljudi in kandidate, nekateri pa celo grozijo z „malim“ Hitlerjem. In k vsemu temu se je oglasil še KHD, češ da naj volimo samo tiste kandidate, ki podpirajo že znane zahteve (geto šole...). KHD, med drugim tudi njegov naj-novejši poziv na letakih: „Deutsch-kärntner, denkt daran! Die Zukunft des Grenzlandes hängt sehr wesentlich von der Erziehung unserer Kinder zu bewußten Kärntnern und Österreichern ab.“ Vsekakor se ne bomo ustrašili vseh teh naših „pri-jateljev“, ki nam želijo „vse dobro“, temveč bomo še bolj samozavestno šli v volilni boj. Noben glas ne bo oddali tistim, ki nas prezirajo in nas hočejo uničiti. Pokažimo v volilni celici s svojim glasom, da še živimo in da se ne bomo pustili voditi za nos od ljudi, ki niso za sporazumevanje, enakopravnost in mir med sosedji in narodi. Glasujmo vsi za EL Pliberk, da bomo še bolj močni. Dajmo s svojim glasom naš odločni ne takšni politiki raznarodovanja. Vsak občan, ki ima pošteno vest in srce, naj ne nasede tistim, ki razbijajo našo enotnost in skušajo z raznimi priporočili priti na oblast — danes kot jagnjiči, jutri pa kot volčiči.

ikej

PRIREDITVE

Slovensko prosvetno društvo Zarja in Slovenski športni klub Obir pri-rejata

IZLET V PLANICO NA SVETOVNO PRVENSTVO V SMUČARSKIH POLETIH
v nedeljo 17. 3. 1985

Odhod z avtobusom ob 7.15 uri izpred črpalke v Železni Kapli (tako lahko vsak še pred izletom opravi volitve.)

Prijave sprejema Franc Stern (Esso)

RAZSTAVA SVETEGA PISMA

v počastitev Dalmatinovega prevoda nove zaveze v slovenščino

■ v nedeljo 17. 3. 1985. Otvoritev po maši v župnišču v Vogrčah. Prireditelj: Katoliška prosveta.

■ od nedelje 24. do petka 29. 3. 1985 v farni dvorani v Šentilju. Otvoritev v nedeljo po maši. Prireditelj: Katoliška prosveta.

Slovenska prosvetna zveza vabi na ogled dramske predstave

„DVA BREGOVA“

v ponedeljek 25. 3. 1985 ob 19.30 uri v dvorani Mladinskega doma SSD v Celovcu.

Gostuje igralska skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple. Režija: Poldej Zunder

SLOVENJI PLAJBERK

ZDRAVNIŠKO PREDAVANJE

v soboto 16. 3. 1985 ob 18.30 uri v gostilni „Folta“ v Slovenjem Plajberku. Govoril bo zdravnik dr. Tomo Hribnik.

Prireditelja: SPD „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku in Zveza slovenskih žena v Celovcu.

ŠENTPRIMOŽ/ZVABEK

SV. MAŠA V BIZANTINSKO-SLOVANSKEM OBREDU

■ v nedeljo 24. 3. 1985 ob 15. uri v farni cerkvi v Šentprimozu

■ v nedeljo 24. 3. 1985 ob 19. uri v farni cerkvi v Zvabeku.

Maševal bo prof. dr. Stanko Janežič iz Maribora, liturgične pesmi pa bo pel zbor bogoslovcev in duhovnikov iz Maribora.

To bogoslužje naj bo prispevek k boljšemu poznanju naših vzhodnih bratov.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Turistično društvo Dravograd iščeta

PAR ZA KOROŠKO OH CET.

ki bo 29. junija 1985 v Dravogradu. Par naj ne bi bil starejši od 30 let. Prijave v pisarni SPZ.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na komedijo Carla Goldoni

LAŽNIVEC

v soboto 23. 3. 1985 ob 20. uri v farni dvorani v Pliberku. Gostujejo igralci SPD „Radiše“.

REBRCA

SOLANJE ZA VODITELJE OTROŠKIH SKUPIN

od 23. do 24. marca 1985.

Prijave: najkasneje do 21. 3. 1985 na Katoliško otroško mladino, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec. Tel. 0 42 22 - 51 11 66.

CELOVEC

Razstava

JUGOSLAVA VLAHOVIČA

grafika in karikaturista

odprta do 8. aprila 1985 v poslovnem času Mohorjeve knjigarne. Prost vstop.

ŠENTPRIMOŽ

VEČER SLOVENSKE LITERATURE
v soboto 23. 3. 1985 ob 19.30 uri v Kulturnem domu.

Spored: Miha Vrbinč bo predstavil slovensko koroško literaturo — Polde Bibič — gledališki igralec iz Ljubljane — pa bo recital iz del naših pesnikov in pisateljev. Glasbeni okvir: mladi domači instrumentalisti.

Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni.

ŠMIEHL

ZDRAVNIŠKO PREDAVANJE

„Homeopatija — način zdravljenja, ki skuša videti bolnega človeka v njegovi celoti“.

v sredo, 20. 3. 1985 ob 19.30 uri v farni dvorani. Predavateljica: dr. Rosemarie Tscherteu, Galicija.

TINJE

Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosvetna zveza, Katoliški dom prosvete v Tinjah in Slovenska študijska knjižnica v Celovcu

NADALJEVANJE KNJIŽNIČARSKEGA SEMINARJA

v petek 22. 3. 1985 ob 19. uri v Domu prosvete v Tinjah.

Kratek pregled slovenske koroške literature. Referent: Miha Vrbinč. Predstavitev izbora koroške slovenske literature po gledališkem igralcu-recitatorju Poldetu Bibiču iz Ljubljane.

SELE

OBČNI ZBOR

Društva proti požarnim škodam v nedeljo 24. 3. 1985 po prvi maši v farnem domu.

Slovenska prosvetna zveza sporoča, da bo

SLOVENSKI OKTET

gostoval v nedeljo 31. 3. 1985 ob 14.30 uri v farni cerkvi v Šmihelu in zvečer ob 19.30 uri pri Kovaču na Obirskem.

Katoliška mladina vabi v letu mladitva na

ROMANJE V RIM

in srečanje s papežem Janezom Pavlom. Med potjo ogled Asisija.

V času od 20. marca do 4. aprila 1985. Cena: okoli 2100 šilingov. Prijavite se takoj! Prijava velja ko vplačilo 500 šilingov. Prijave sprejema: Katoliška mladina, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec, tel. 0 42 22/51 10 55.

DUNAJSKI KROŽEK

22. 3. 1985 ob 19. uri v gostilni Weidinger, Dunaj IV, Danhauserg. 3

DIE WIENER TSCHERN — VON GESTERN UND HEUTE

Predava: Karl Matal, Vizepräsident des Minderheitsrates der tschechischen und slowakischen Volksgruppe in Wien.

V ponedeljek 18. marca je v Borovljah na Glavnem trgu tradicionalni Jožefov sejem

Menjava denarja

Stanje v četrtek 14. marca 1985

Za 100 dinarjev dobite	8.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	10.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.085 šil.
Za 100 lir plačate	1.165 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

Srečanje moških pevskih zborov iz Roža

Nova oblika koncertne prireditve

Slovenska prosvetna zveza je preteklo soboto vabila na srečanje moških pevskih zborov v kulturnem domu na Radišah. Naslov sam ni obetel posebne pevske prireditve, ampak običajno pevske srečanje. Vendar je koncert na Radišah bil nekaj povsem drugačnega: sodelujoči pevski zbori niso nastopali na odru, ampak so se v polkrogu namestili v dvorani in s tem odpravili bariero med pevci in poslušalci.

Tako je pesem zadonela iz raznih slušnih in zornih kotov, kar je za poslušalce bilo povsem novo doživetje.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris je v svojem po-

zdravu povedal, da se je prireditev odločil za obliko koncerta, ki omogoča boljše spoznavanje pevcev med seboj. Tako so se tudi dogovorili, da se vsak sodelujoči zbor posebej predstavi, kako deluje, s kakšnimi težavami se bori in kaj so posamezni pevci po poklicu. To se je zgodilo v prijetnem domačem vzdušju, z besedami humorja in — seveda s petjem. Najprej se je predstavil radiški zbor, ki ga vo-

bro pripravljali, nekateri celo z novo naštudiranimi pesmimi. Njihova pevska raven je bila odlična, prevladovala pa je domača oz. koroška narodna pesem, prisotna pa je bila tudi umetna pesem drugih narodov. S tega vidika je koncert oz. srečanje povsem uspelo in brez dvoma ovrlo trditve, da je zborovsko petje nekaj preživetega. Radiško srečanje je potrdilo ravno obratno, namreč da je gojenje zborovskega petja potrebno in s strani našega človeka vedno spet zaželeno, kar je potrdil tudi številni obisk na Radišah.

SPZ pa je srečanje povezala tudi s seminarsko vajo, na kateri so zbori pod vodstvom Aleša Schusterja vadili sodobne prijeme v zborovskem petju. Srečanje pa je razumljivo bilo povezano tudi z družabnim delom, ki je sledil po koncertnem sporedu. Prav tu pa se je izkazala želja, da bi tako prireditev organizirali tudi v drugih krajih, kar bo SPZ gotovo tudi upoštevala. Radiško srečanje je gotovo bilo spodbuda za take vrste pevske prireditve.

V okviru 5. Razvojno-političnega tedna celovška univerza prireja razna predavanja z diskusijami. Posebej opozarjamo na predavanja, ki bosta na sporedu 22. in 23. marca 1985, v predavalnici z-109 oz. v dvorani I, ko bo šlo za problematiko narodnih manjšin.

■ V petek 22. marca ob 20. uri predava Jürgen Zimmer o Razvojnih strategijah manjšin - razumevanje, zaščita in pospeševanje

■ V soboto 23. marca ob 14. uri bo odprta diskusija v delovnem krožku „Razvojna politika in narodnostna vprašanja“, ob 20. uri pa bo Aleksander Langer iz Bozna predaval o Alternativah k trenutni manjšinski politiki

Predavanja so dostopna široki javnosti.

bili navdušeni tudi nad lepotami različnih narodnih noš. V pavzah pa je odlični Suki ob spremljavi glasbe pel dalmatinske pesmi. V okviru tega folklornega večera smo videli tudi dia-predavanje s prikazom jugoslovanskih pokrajinskih posebnosti. Povezavo je imel Hubert Repnig od koroškega ORF-a. Med prireditvijo je bila za poslastico črnogorsko vino. Izžrebanih je bilo tudi precej letovanj v znane jugoslovanske turistične kraje.

Od tistih par njivic, kolikor jih je bilo raztresenih pri naši hiši, se seveda ni dalo živeti. Majhna njivica je bila gori v preseku, ki je prišla k hiši pri delitvi zemljišč okrog leta 1850; še ena majhna je bila spodaj pri St. Lipšu pri šoli, eno njivico pa je prinesla mati s seboj kot doto. Tista je bila spodaj pri Dobravi na pol poti med St. Lipšem in Dobravo.

Materi je bilo ime Barbara, pisala pa se je Pungratnik. Bila je doma iz Kršne vasi, občina Žitara ves, kjer so imeli majhno kmetijo. Njen rod izvira od Sv. Antona na Pohorju. Pri njej se štajersko poreklo že ni več čutilo, sama pa je večkrat pripovedovala, da se je pri njenem očetu še čutilo, da je malo vleklo po štajersko. Njena mati je bila Koroška in tako so moja mama govorili čisto po koroško. Bili smo trije otroci, jaz sem bil srednji, imel sem starejšo in mlajšo sestro, po dve leti narazen. Moja mati je imela težko življenje. Delo na raztresenih njivah, od koder je bilo treba vse znositi v jerbasa na glavi ali pa zvleči v garah, gospodinjstvo delo in služba pri sosedah, zlasti še težko delo v vinogradih. Hudo se je zgarala in umrla je že, ko je bila stara 66 let.

Vinogradov pri naši hiši ni bilo, pač pa jih je imel sosed. Pri nas je bil namreč eden glavnih centrov vinogradništva, ki je nekoč segalo od Globasnice čez St. Lipš do Žitare vasi. Tukaj je nekoliko ugodnejše podnebje, ker je tam prek Jezerskega vrha in pa med Obirjem in Borovljami odprto, tako da ima južni veter prosto pot. Vsako pomlad tuli juž čez vrhove in že zgodaj pobere sneg. To je tudi glavni vzrok, da je na tem področju vino uspevalo. Delo pri vinogradih se je začelo že februarja, ko je bilo že vse kopno. Najprej so obrezovali trte, nato pa je prišlo najtežje delo, nošnja gnoj. To so ljudje po navadi opravljali skupno. Delo je šlo največ na obračun ali na poslužek, kakor so pri nas rekli, to se pravi, z njim so se oddolžili za razne druge usluge. Pri tej priložnosti so morali kajžarji odslužiti kmetom oranje, bika in podobno. Kmet je že prej navozil gnoj pod vinograd, potem pa so se ženske nastavile po mejniku navzgor in nosile druga do druge polne jerbasa gnoj, dokler ni jerbasa prispel do vrha. Nošnja gnoj se

V OKVIRU ROŽANSKEGA IZOBRAŽEVALNEGA TEDNA:

Vigredni koncert SPD „Gorjanci“ 1985

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi je v okviru desetega Rožanskega izobraževalnega tedna priredilo svoj vsakoletni vigredni koncert v nedeljo 10. marca 1985. Okoli sto ljudi se je zbralo v telovadnici nove ljudske šole in je sledilo eno in pol ure dolgemu sporedu. Občinstvo in častne goste (med njimi so bili kotmirški župan Josef Struger s soprogo, zastopnik SPZ dr. Janko Malle, skladatelj Hanzi Artač in domači župnik Maks Michor) je pozdravil tajnik društva Vinko Wieser. Opozoril je na dejstvo, da „Gorjanci“ letos obhajajo stoletnico kulturnega delovanja. Da je dana osnova tudi za naslednja leta, o tem so pričali predvsem nastopi mladine, ki je dokazala svojo voljo za sodelovanje v društvu s petjem, glasbo in recitacijami. Ta razveseljivi razvoj je zasluga Marije Wakounig in Reziške Iskra, ki sta se nenehno trudili z otroki in mladino.

Program koncerta je bil pester in učinkovit. Med posameznimi pesmimi mešanega pevskega zbora, ki ga vodi Stanko Wrulich, so nastopali recitatorji Borut Živkovič, Herbert Rulitz, Patrik Muri, Rudi Kullnig in Tomislav Rapoti. Odlolek iz šolskega vsakdana sta uprizorila Angelika Struger in Hanzi Waschnig. V kratki igrici „Metla strašilka“ pa so Sonja Moritsch ter Vesna in Darko Wakounig prikazali, kakšne težave ima neka mama s svojo domišljije polno, a leno hčerko. Na flavte so zaigrali Tanja Prušnik, Kris Muri, Darko Wakounig ter Simona in Nataša Iskra; s kitarami sta spremljala mladinski zbor Annemarie Begusch in Vesna

Wakounig; na harmoniki pa je zaigral Bojan Wakounig.

Večina zgoraj imenovanih je sodelovala v mladinskem zboru, ki je navdušil poslušalce predvsem z makedonsko narodno „Raspukala šar planina“. Najmlajša dva, Katja Ogris in Andrej Pack pa sta korajžno zapela „Na Koroškem je fletno“. Instrumentalno so mladinski zbor podprli še Joško Pack (harmonika), Gorazd Živkovič (baskitara) in Maksi Sima (električna kitara). Ta trojica je spremljala na svojih instrumentih tudi kvartet, katerega člani so bili Magda Grentner, Edit Tschertou, Erika Muri in predsednik društva Jozi Pack. Posamezne točke sporeda je kot navadno povezoval Franci Rulitz. F. R.

Kot znano, so pri 10. Rožanskem izobraževalnem tednu sodelovala SPD iz Bilčovsa, Borovelj, Kotmare vasi, Loč, Rožeka, Slovenjega Plajberka, Sveč, Šentjakoba in Šentjanža. Na sporedu so bila predavanja, diskusije, gledališka predstava, informacije, literatura in film.

Naj od teh omenimo predavanje dv. sv. dr. Valentina Inzka „Položaj južne Koroške po zlomu nacizma“, ki je bilo pri Miklavžu v Bilčovsu, dvojezični literarni večer na Bistrici v Rožu, društveni večer v Borovljah, ko se je tamošnje društvo predstavilo potom predavanja z diapozitivni, nastop prešernovih nagajencev Poldeta Bibiča in Gustava Januša v Šentjakobu v Rožu.

Prireditve so bile dobro obiskane in s tem potrdile upravičenost vsakoletnega Rožanskega izobraževalnega tedna.

Instrumentalna skupina Slovenskega prosvetnega društva „Gorjanci“

Franc Petek SPOMINI

2

Ljudje v St. Lipšu so se v istem času pečali z drugo domačo obrtjo, ki jim je poleg zemlje prinašala še nekaj denarja. Podobno kot še danes v Galiciji, so tedaj v St. Lipšu pridelovali precej apna. Skoraj vsak kmet si je pripravil svojo apnenico, seveda na čisto primitiven način. Kamenje so pobirali iz potoka Suha, ki teče mimo. Suhi prod Suhe je dajal dobro čisto apno. Pozneje je okrajno glavarstvo prepovedalo pobirati prod struge, češ da je to vzrok poplav vsako leto, pri katerih je vsako leto Suha trgala zemljo. Resnica pa je bila, da je vzrok poplav bilo izsekavanje gozdov v gorah. Seveda je oblast krivdo raje prevladala na kmete in prepovedala pobiranje proda iz Suhine struge. Ljudje so bili zaradi te prepovedi močno prizadeti, saj so vsi, celo malo večji kmetje, zlasti pa kajžarji, v glavnem živeli od vožnje apna, nekateri pa tudi samo od vožnje. Kdor je seveda toliko premogel, da je postavil sam apnenico in potem apno še prepeljal, je zaslužil več, drugi pa so se zadovoljili s tem, kar jim je dal prevoz. Apno so vozili v Velikovec. Na velikovškem zgornjem trgu, tam kjer je danes prehod, so imeli prostor, kamor so postavljali vozove. Sem so prihajali ljudje, v glavnem Djekšarji, in kupovali apno v žakljih ali pa cele vozove. Za lepo belo apno namreč na severni strani Drave ni primerne kamena. Tukaj je bolj marmor, stara kamenina, zato so ljudje radi kupovali apno iz karavanških krajev. Kolikor pa apno ni bilo prodano že v Velikovec, so ga prodajali sami vozili po velikovski okolici, v St. Peter, na Važenberg itd. Zaslužek seveda ni bil kdo ve kakšen, treba je bilo veliko trdega dela, da je človek prišel do tistih denarjev, vendar je to le bil pomemben del njihovega gospodarstva. Šentlipški furmani so bili tedaj povsod znani, podobno tudi vozniki iz Globasnice.

je šela za žensko delo. Moški so kopali globoke jame za trte in vanje stresali gnoj. Nošnja gnoj v jerbasih je bila najtežje delo, zato k njemu niso puščali deklet, ki so bila mlajša od šestnajst let, ker so rekli, da se od težkega napora pokvarijo. Pri nas, kot rečeno, vinograda pri hiši ni bilo, pač pa so ga imeli sosedje in pri njih je bilo treba odslužiti marsikaj. In prav to težko breme je morala v prvih časih prenašati moja mati, pozneje pa sestro. Sploh so v tistem času skoraj vse prenašali na glavi, bisage — nahrbtniki, vse to je prišlo šele po prvi svetovni vojni. Za nošnjo so uporabljali travne jerbasa, imenovali so jih travni korpi. Seno pa so nosili v rjuhah.

Leto 1908 je bilo izredno toplo in takrat je na Koroškem dozorelo posebno dobro vino. Samo še leta 1918 se je taketa letina ponovila, pozneje pa so vinogradništva tukaj celo opustili. Vino, ki je rastle od Žitare vasi do Globasnice, se je imenovalo Štarc, ne Žitrac pa tudi ne Štarc, kot nekateri pišejo. To je pravzaprav bila izabela in je rodila le, če so ljudje dobro poskrbeli zanj. Sadili so jo po štajerskem načinu napično v breg, ki je moral biti gladek in dobro otrebljen trave. Trte so bile nizke in rodile so kmalu nad zemljo. Vino je bilo bolj kislo in so ga nekateri pili za zdravilo. Sicer pa so ga ljudje uporabljali doma ali pa prodali v gostilno. Seveda so v slabših letih veliko tega vina tudi ponaredili ali pa dajali vanj vse mogoče dodatke, med njimi bezeg itd. Po letu 1918 pa je vse prenehalo. Ljudi ni bilo, da bi delali, čas se je spremenil in opustili so vse vinograde z izjemo ostanka pri Diklavcu, kjer imajo še danes majhno parcelo za poskušnjo.

V zvezi s temi vinogradi je bila tudi dedna dolžnost nekaterih rodbin, da so v času zorenja stražili grozdje pred tatovi. Takim ljudem so pravili hutarji in družina Hutter v Globasnici, iz katere je tudi profesor Hutter, ki poučuje danes na slovenski gimnaziji v Celovcu, ima ime prav po teh čuvajih. Gorsko pravo je imel prošt v Dobri vasi. Hutar je nosil veliko cvetlico na klobuku, v roki pa borato palico. O polnoči je pri velikem zidanem križu nasproti St. Lipša, reče se tam na Krugli, ustrelil. Ta polnočni strel sem tudi jaz že slišal kot otrok.

(Nadaljevanje prihodnjé)

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

S. V. Izročili ste 3.700 dolarjev ministru za kulturo — duhovniku — Ernestu Cardenalu. Ste lahko z njim govorili tudi o teologiji osvoboditve in papeževih ukorih?

J. M. Sem tudi z njegovim bratom Fernandom, jezuitom, ki je minister za pouk in je vodil l. 1979 imenitno alfabetizacijo dežele. Z obema sem napravil intervju in imam oba na trakovih. Ernestu sem razen tega izročil solidarnostno pismo mariborskega naslovnega škofa Vekoslava Grmicha. Bil ga je zelo vesel in se mu zanj pismeno zahvalil. Fernando pa mi je v zvezi s papeževim „ukorom“ dal v študij „Carta a mis amigos“, svoj odgovor uradni Cerkvi. Dal ga bom v prevajanje in objavo „Znamenju“ v Celju. Kvintesenca Ernestovega pogovora z menoj je gotovo v teh njegovih formulacijah:

J. M. Padre Ernesto, kje vidite meje krščanske ljubezni v revoluciji?

E. C.: Mislim, da je avtentična (prava, pristna) revolucija v tem, da prakticira ljubezen. Ljubezen pomeni živeti tudi za druge, zunaj mene, zunaj tebe. Ljubezen je ne živi zase, ne misli na sebe in na svoje koristi. Če revolucija ne pomeni te avtentične ljubezni, ni resnična revolucija. In krščanstvo sploh ni krščansko, če bi taki avtentični ljubezni postavljalo meje pri integraciji (povezovanju) z revolucijo. Kajpada samo v primeru, da gre za avtentično revolucijo. Če je revolucija resnična, temelji na resnični ljubezni.

J. M. Koroški Slovenci živimo v demokratični Avstriji, ki je v svoji zgodovini v kali zadušila vse revolucije. To občutimo kot narodna manjšina zelo bridko, saj so nas v sto letih toliko da ne iztrebili. Kaj menite, padre Ernesto, s kakšnimi sredstvi naj bi se zatirane narodne manjšine v svetu ohranile in razvijale?

E. C. Nobena avtentična revolucija ne more zatirati šibkih, temveč mora skrbeti za vse, tako da se postavi nov dom za vse. Tako je z avtentično demokratično družbo. Takšna ne more zatirati manjšin. Skrbeti mora za njihovo enakopravnost.

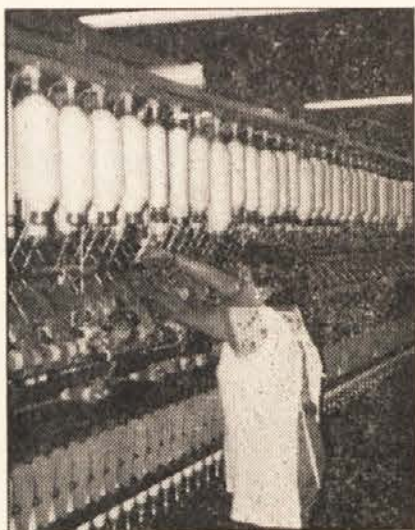
J. M. A če ne skrbi? Kakšna sredstva boja imajo manjšine?

E. C. Solidarnost z drugimi šibkimi skupinami v državi pa solidarnost vseh zatiranih in preganjanih manjšin po svetu! Takšno solidarnostno povezovanje je za posamezne manjšine življenjsko važno. In takšne zveze med njimi so smiselne tudi tedaj, če je ta ali druga manjšina že deležna svobod in pridobitev splošnega družbenega razvoja, saj se s takšno mednarodno solidarnostjo krepijo vse druge brezpravne manjšine. Takšne so naše skušnje, najsi v našem nikaragovskem primeru ne gre več za to, da bi se morala katera naših manjšin boriti proti narodnemu ali socialnemu zatiranju. (Razgovor je prevedel moj prijatelj tolmač avstrijski novinar Werner Hörtnar (APIA) v Managvi.)

NEIZPROSNI V BOJU, Vendar širokosrčni v zmagi

S. V. Te Cardenalove misli so jasne in pravične. Kakšno podobo pa ima revolucija sandinistov pet let po zmagi?

J. M. To sem skušal narisati v ciklu pesmi, ki so mi nastale sredi januarja v sami Managvi in imajo skupni naslov „Nikaragua libre“. Objavljene bojo v vigredni številki Mladja. Lahko pa vam posredujem vsaj eno podobo te avtentične revolucije — po zmagi: Tomas Borge, ustanovitelj FSLN, zdaj notranji minister, ki se je odločil že kot trinajstleten pob za revolucijo in je predsedal svoji mladosti v Somozovih ječah: pet let v Tipitapi, kjer so ga grozovito mučili, ta notranji minister je dejal prvi dan po zmagi po radiu: „Ta revolucija je ljudstvo stala mnogo krvi. Nismo je naredili za to, da bi je preteklo še več. Naj bo najširokosrčnejša in najbolj človeška revolucija, naj bo revolucija ljubezni. Opozoriti hočem na Sandinovo geslo: NEIZPROSNI V BOJU, Vendar širokosrčni v zmagi!“ In so odpravili smrtno kazen in je šel Borge nekaj dni po zmagi v državni zapor v Tipitapo k svojim prejšnjim

Nikaragva izvaža bombaž.

mučiteljem, zdaj jetnikom, jim ponudil cigarete in dejal: „Moje edino maščevanje je v tem, da vam odpustim. Skušajte postati člani te družbe pravičnosti. Revolucija vam daje to možnost.“

Nič manj ko 40 poskusov atentata je že bilo nanj po osvoboditvi. To so t. i. „covert actions“ CIA. V deželi, ki jo imenuje vlada ZDA policijsko državo, se mora policijski minister varovati — ne pred svojim ljudstvom, temveč pred tistimi, ki to njegovo deželo imenujejo policijsko.

svobode po štiridesetih letih suženjstva, životarjenja brez človeškega dostojanstva. In smeh celo na resnih obrazih spriči javnih groženj Reaganove Amerike, ki da bo kakor koli pohodila „komunistično zlo“ v Nikaragvi. Da s tem misli samo na ponovno vzpostavitev kolonializma svojih koncernov, se pravi na vrnitev takšnega ali drugačnega somoizma, je jasno vsemu svetu. Nepojmljivo pa je, da se večina državljanov ZDA danes še ne zaveda, da imajo za predsednika Hitlerja II. Prvi je vpil in ljudstvo lovilo z ošabnim imperalističnim geslom: Deutschland über alles in der Welt! Drugi pa: Mi smo spet najmočnejši! Svet mora ubogati Ameriko! Kakšna bo vlada v Nikaragvi, bomo določili v ZDA! — Pa ima taisti Reagan 20 milijonov lačnih, kakor je izračunala zdravniška komisija Harvardske univerze v ZDA prav te dni. In vendar: Reagan lahko žolč bruhna na „komunistično zlo“, resnice s tem ne bo spremenil. In ljubezen je močnejša od sovraštva.

S. V. Kako to mislite — z ljubeznijo?

J. M. Tako: bil sem na obisku v največji tekstilni tovarni v Managvi. Dr. Georg Hubmer, vodja ÖED (Avstrijska služba v deželah razvoja), ki izhaja iz katoliškega delavskega gibanja v Linzu, mi je bil za tolmača. Na traku imam izvirni intervju v španščini in nemščini. V njem pravi ravnatelj te tovarne, da jo je Somozas dal — čeprav je bila njegova

kratičnosti sedanje vlade, o dolgih vrstah pred prodajalnami idr.

NERESNICE O NIKARAGVI

J. M. Naj z odgovorom začnem od zadaj — pri Sitteju. Prijatelji so me opozorili na tisto novinarsko umazanijo v Kleine Zeitung 27. 1. 1985. Kaj si moreš pomagati? Vprašanje je zmeraj to, čigave posle takšni ljudje opravljajo. Od tega je potem odvisno tudi vprašanje, kako pojmujejo svobodo tiska. Napisano je bilo že davno, da jih spoznaš po sadovih. Kaj naj storim? Kleine je z menoj skregana že od prvih koroških kulturnih dni, ko sem Stritzlu očital, da je njegova novinarska metoda nemoralna: če že kdo po resnici in pravičji kdaj zapiše kako besedo v korist koroških Slovencev, ti že najde kjerkoli koga drugega, da še na isti strani „pisem bralcev“ zlije gnojnico po naših pravicah. In to se potem v naši zlagani avstrijski družbi imenuje „objektive Berichterstattung“. Kaj bi vam pravil, saj vse to dodobra poznate iz svoje novinarske prakse. — V Kladiu sem tega gospoda Fritzja Sitteja povabil na javno diskusijo o današnji Nikaragvi. Prepričan sem, da bo stisnil rep med noge — s Stritzlom vred.

S. V. Spominjam se, da je dejal tam dobesedno „Von Pressefreiheit keine Spur“.

J. M. Če mislite na dnevnik „Prensa“, imenovan od resnih novinarjev,

Podoba današnje Nikaragve

Intervju Slovenskega vestnika z Jankom Messnerjem

Srednjeameriško državo Nikarago je obiskal z januarskim turnusom avstrijske brigade tudi predsednik Društva slovenskih pisateljev v Avstriji Janko Messner. Svoje osebne vtise in spoznanja posreduje s tem razgovorom našim bralcem tu in onstran meje.

Zato vsak dan menja sedež svojega urada. Tudi duhovnika ministra D'Escoto je nastavljenka ambasade ZDA v Managvi skušala zastrupiti z „darilom“: s steklenico Bénédictine, v kateri je bil thalium — strup za podgane.

Pa še to: „Nikaragva libre“ ima odprte jetnišnice na podeželju, kjer obsojenci delajo na poljih in v delavnicah.

In mnenje vseh novinarjev (celo nasprotnikov sedanjega družbenega sistema) se ujema v tem: Nikaragva ima najmilejšo milico na svetu.

S. V. Rekli ste, da je eno izmed revolucionarnih družbenih načel politični pluralizem. Katere stranke pa so — po lanskim novembrskih volitvah — poleg FSLN še v parlamentu oz. v vladi?

J. M. Strank je tačas 12 (ni čuda, da se ÖVP-Busek na dvodnevem obisku v Managvi med njimi ni mogel znajti). Pri volitvah je zmigala z veliko večino stranka sandinistov FSLN z ideološkim razponom od marksistov do kristjanov. Z njo tvorita politično zvezo „Domoljubno fronto revolucije“ še Ljudska stranka socialnih kristjanov in Socialistična stranka Nikaragve. Pred volitvami je bila v tej zvezi tudi še PLI, Liberalna neodvisna stranka (boljših meščanov, trgovcev, industrialcev), po volitvah pa so se ji neki socialni zakoni vlade zamerili. Potem je v parlamentu še opozicijski blok COORDINADORA DEMOCRATICA NICARAGUENSE s PSC (Socialnokršćanska partija), PSD (Socialnodemokratska stranka) in PLC (Liberalna stranka konstitucionalistov). Zunaj takšnih alians so potem še Konservativna demokratična, Avtentična ljudska socialna krščanska, Gibanje ljudske akcije marksistov levinistov, Liga revolucionarnih marksistov in Komunistična partija Nikaragve.

S. V. In ves ta politični pluralizem Ronaldu Reaganu še ne zadošča?

J. M. Ne bi rekel, da mu ne zadošča, le trn v peti mu je, ker cel svet ve, da je resničen in da so sandinisti lani izpeljali volitve tako demokratično, da jih bolj niso mogli. To so jim potrdili vsi objektivni dopisniki-opazovalci, tudi tisti s kapitalističnega zaveda. Nikaragva je revolucionarski svetilnik ne samo za Srednjo, ampak tudi za Juž. Ameriko. Nikaragva izvaža bombaž, banane in kavo, vendar je njen najimennitnejši izvozni produkt — upanje. Še sanjati človek ne bi mogel, odkod črpa to ljudstvo, živeče v hudem materialnem pomanjkanju, takšen optimizem, takšen odprt smeh! To je smeh

last — bombardirati z lastnimi letali, ko so sandinisti že zasedli Managvo. Delavci pa so jo po osvoboditvi s svojimi ženami vred očistili, popravili, uredili stroje — vse zastoj — in takoj začeli s produkcijo. Delavcev je zdaj v njej 1300, vendar se je javilo 200 od njih prostovoljno na „fronto“ k meji pod Hondurasom, odkoder vdirajo Reaganovi klavikoni v Nikarago. Je še kje kaka večja ljubezen na svetu ko ta, da mladi sežejo po orožju iz ljubezni? Pripravljeni so žrtvovati svoje življenje iz ljubezni do svojih, do svojega ljudstva.

S. V. Po teh potrebnih primarnih informacijah iz zgodovine Nikaragve in iz Sandinove revolucije ter o sedanjem političnem sistemu v deželi, se mi oglašajo nič manj pomembna vprašanja: kako je tam s svobodo tiska? Kakšen je odnos med uradno cerkveno hierarhijo in cerkvijo rezev na eni strani in na drugi odnos sandinistične vlade do cerkvene hierarhije? Potem je tu še vprašanje alfabetizacije in zdravstva. Pa vprašanje Indijancev-Miskitov in kontrasov, posebno Edena Pastora. V avstrijskih javnih občilih človek bere zelo različne vesti, ki si ponavadi vsevprek nasprotujejo. Prav v času, ko ste bili z ženo v Managvi, je bil tam tudi koroški novinar Fritz Sitte pri inauguraciji Daniela Ortega za predsednika države in je nato poročal uredniku Kleine Zeitung v Celovcu grozovita senzacionalna spoznanja o nesposobnosti in nedemo-

tudi avstrijskih v Managvi, PrenCIA, ima že prav. Vlada sandinistov kajpada ne more mirno gledati, da bi razni Staberli, Reimanni in Stritzli s senzacionalnimi neresnicami ogrozili državno obrambo, gospodarsko stabilnost in notranjo varnost. Prensa ustvarja vzdušje strahu in ogroženosti. Samo dva primera: Pod Somozom si velika večina ljudstva sladkorja sploh ni mogla privoščiti, kakor v stari Jugoslaviji mnogi niso vedeli, kaj je pšeničen kruh. In kakor je Tito na Ostrožnem dejal, naj državljani jejo več fižola, dokler ni dovolj pogače, so racionalni tudi sandinisti sladkor, ker je Prensa zaglala vik in krik, da ga ni. In res ga nekaj časa ni bilo, ker so ga posamezniki kopicili v vrečah, da bi z njim prekupevali. In tedaj je Prensa še enkrat vskočila — v službi psihološkega vojskovanja CIA — in zapisala senzacionalno laž, da dobivajo sladkor na pike samo sandinisti. Drugi dan pa, da je neki pomembni(!) inozemski zdravnik „izjavil“: „Človek ne more živeti samo od pol kile sladkorja na teden.“

Potem skrbi Prensa še za Medjugorja vsake sorte. Marija Devica ima tam še mnogo bolj „notno“ kakor v naši Nedelji ali v NT: prikazuje se zmeraj tedaj, kadar Reagan izvede kak embargo pšenice ali nafte ipd. Danes se solzi, jutri poti, ljudstvo pa kosme vate v roke pa hajdi na romanja, da bi prestregli kako solzo ali kapljo znoja te trpinčene Device, tako da mora Tomas Borge izdati de-

krat: akeptiramo vero ljudstva in možnost takšnih prikazovanj, vendar prepovedujemo odslej objavljane takšnih čudežev vse dotlej, da jih ne preveri in potrdi katoliška cerkev.

Ameriški psiholog Fred Landis, tako poroča Thomas Nachtigall v spisu „La Prensa — Opposition oder Konterrevolution?“ (G. Wallraff - Nicaragua von innen), je odkril paralele med hujškanjem časnika „El Mercurio“ proti Allendeju in kampanjo dnevnika „La Prensa“ proti FSLN: izdajatelj obeh dnevnikov sta postala v „vroči dobi“ člana direktorja SIP (Sociedad Interamericana de Prensa), založniškega društva v Miami, ki izpričano prejema denar od CIA in podeljuje naslov „junak svobode tiska“. Prensa je že l. 1983 odpovedala edino nacionalno tiskovno agencuro in prejema novice o političnem in vojaškem dogajanju v svoji deželi raje od „Associated Press“ v Hondurasu, kjer imenujejo pobege Somozove gvardiste „demokratske sile Nikaragve“. Prensa dobro ve, da takšen članek ne bo šel skozi cenzuro, in se veseli nad belim madežem v listu, ki obtožuje cenzuro... Potem pa uredništvo na črni tabli ob vhodu nabije tista cenzurirana besedila, da jih lahko prebere vsak državljan, ki se zanje zanima. Cel mesec januar, ki sem ga prebil v Nikaragvi, nisem zasledil v Prensi nobenega konstruktivnega članka. Pa tudi nobene besede o tem, da je prejel najznamenitejši nikaragovski pesnik Ernesto Cardenal, duhovnik in minister za kulturo, za šestdesetletnico od vlade FSLN najvišje odlikovanje revolucije — zastavico A. C. Sandina — in še literarno odlikovanje iz Pariza. To ni list opozicije, temveč obstrukcije.

KATOLIŠKA CERKEV V JUŽNI AMERIKI JE RAZKLANA

S. V. Kakšen je odnos sandinistov do religije in Cerkve? Pred dvema letoma je bil papež v Managvi. Slika, ki je tedaj šla po svetu, prikazuje duhovnika-ministra Ernesta Cardenala na kolenih pred njim, ki mu preti s kazalcem kakor prej kdaj kak učitelj neubogljivemu učencu.

J. M. Dobro ste si jo ogledali. Ne samo v Nikaragvi, v celi Južni Ameriki je katoliška Cerkve razklana: vsak duhovnik in vsak škof se mora tam odločiti ali za pomoč gladovnim in od lakote umirajočim ali pa za besede tolažbe iz Rima. Gre za teologijo osvoboditve po besedi in duhu Svetega pisma. O tem sem že spredejal citiral Ernesta. Nikaragva ima deset škofov, večina od njih je povezana z bazo in z duhovniki-ministri (Miguel d'Escoto, Ernesto in Fernando Cardenal ter poslanik Edgaro Parales) v vladi sandinistov, knezoškof Obando y Bravo pa je povezan s tistimi, ki bi radi nazaj v stare razmere, saj je — ko mu je krstil otroka — imenoval diktatorja Somozu „očeta Cerkve“. Konflikt je torej med hierarhijo in ljudsko cerkvijo kakor povsod po Južni Ameriki. Papež se je Nikaragovcem zameril, ker ni maral požehati še enega očenaša ne za tisoče žrtve, ki jih je dal za grebsti Somozas v skrite jame. Ljudstvo je zelo pobožno in ga je papež razočaral. V hiši, kjer sva z ženo stanovala, je mati molila vsak popoldan z babico rožni venec in si dala — kot nepismena — brati iz Svetega pisma. Ker je tudi v njunem sorodstvu več Somozovih žrtve, sta me na vprašanje, zakaj nimata papeževe fotografije na steni (kakor sva jih videla celo v uradih!), pogledali z velikimi očmi in zamahnil z roko. Vloga managovskega knezoškofa-salezijanca je izredno destruktivna, medtem ko je predsednik škofovske konference škof Pablo Antonio Vega dal svoj blagoslov ureditvi predsednika Daniela Ortega in njegovi vladi 10. januarja letos kot prvi govornik, še pred Fidelom Castrom. O teh konfliktih in njegovih ozadjih (sodelovanje knezoškofa s hujšakimi ustanovami in sektaškimi cerkvenimi uradi ZDA, njegova potuha militantnemu duhovniku-kontrarevolucionarju Amadu Peni, ki je naročil junija lanske leto nekemu vodju sabotažnih akcij: „Važno je, da bojo mrtvi!“, pa so ga filmali pri tem nič kaj Bogu dopadljivem početju s skrito filmsko kamero, posneli njegov glas in to dokumentacijo oddajali v televiziji. V dunajskem „Das Magazin“ ali kje drugje v Avstriji bom objavil obsirno poročilo Wernera Hörtnerja, znanega avstrijskega novinarja in publicista pri APIA v Managvi z dne 21. septembra 1984 pod naslovom „Kirche und Staat in Nicaragua — Versuch einer Bestandsaufnahme“. Značilno za svobodo tiska pri nas v Avstriji je namreč to, da mu niti Socialistična korespondenca objektivnega spisa ni odkupila, da se ne bi naši cerkveni hierarhi zamerili.

(Se nadaljuje)

Tudi ribolov ima svoj gospodarski pomen: Na zahodu obdaja Nikarago tihi ocean, na vzhodu Karibijsko morje, v notranjosti dežele pa sta veliki jezera Nikaragva in Managva.

Seminar o fašizmu in desnem ekstremizmu

V sodelovanju z zveznim ministrstvom za pouk je komisija za študij neofašizma, ki kot mednarodna ustanova deluje tudi po drugih evropskih državah, priredila letos svoj vseavstrijski, dvodnevni seminar v domu Sodalitas v Tinjah. Namenjen je bil (kakor smo kratko že poročali) predvsem pričam časa — bivšim pripornikom, borcem proti fašizmu, partizanom, slovenskim izseljencem in podobnim žrtvam. Drugi v taki obliki naj bi širili znanje med pričami, ki kot referenti posredujejo svoje izkušnje ter doživljanje raznim šolam. Pri nas na Koroškem na žalost o tem še ni kaj slišati!

Okrog 80 udeležencev se je udeležilo tega seminarja; razveseljivo med njimi tudi precejšnje število mlajše generacije — študentov in pedagogov vseh vrst. Prav tem naj bi seminar posredoval pričevanja dogodkov iz časov, ki jih sami še niso doživljali in o katerih se na splošno v Avstriji ne govori rado: če pa že — potem delno v popačene obliki ali sploh ne, medtem ko je na drugi strani močno občutiti oživljanje neonacizma in desnega ekstremizma. Tembolj je torej potrebno javno delo med mladino, da ne bi nasledila raznim lažnim prerokom.

Positivno je treba oceniti tudi dejstvo, da se je udeležilo seminarja blizu dvajset ljudi slovenske narodnosti, žrtev fašizma, intelektualcev, učiteljev. Tukaj gre nedvoumno zahvala našemu neumornemu zgodovinarju, univ. asistentu magistru Fotliju Simi na celovški univerzi, saj zelo angažirano sodeluje v tej komisiji. Posebno zanimanje je bilo zato, ker je bilo precej časa posvečenega tudi tematiki koroških

Slovencev o kateri so naši avstrijski prijatelji doslej le malo vedeli. Kot predavatelji in vodje diskusij, ki so sledile posameznim referatom, so bili znani zgodovinarji in politologi: Hermann Langbein, dr. Erika Thurner, prof. Helmut Konrad, prof. dr. Erika Weinzierl, prof. dr. Anton Pelinka.

Prvo dopoldne je bilo posvečeno tematiki preganjanja Ciganov po nacionalsocialistih ter ukrepov proti njim. To področje je bilo večini doslej nepoznano, saj so Cigani od nekdaj živeli odtrgani od ostale družbe na obrobju naselij ali celo v neke vrste getih. Ker rasistično niso bili toliko osporavani, so jih obsojali kot asocialne, kriminalne elemente, ki so v velikem številu končali v Auschwitzu ter po drugih taboriščih ali moriščih. Še danes niso popolnoma integrirani v moderno družbeno življenje, ker imajo tudi sami gotove predsodke do avstrijske družbe. Odtujitev prirojenim navadam bi zanje lahko postalo usodnega značaja, bi pomenilo izgubo svoje identitete. Popoldne je referiral prof. Konrad o zatiranju koroških Slovencev in o njihovem uporu. Dobro je podal zgodovinski pregled vse do današnjih dni. Facit: Po štiridesetih letih od zloma fašizma vprašanje Slovencev še vedno ni zadovoljivo rešeno, kar je žalostno dejstvo. Fašizem bo premagan takrat, ko bo tudi problem manjšine rešen. Na večer je bilo večurno pričanje žrtev, ki mu je navzoča publika sledila z velikim zanimanjem.

Naslednji dan je bila dopoldanska tema prof. dr. Weinzierlove: Odpor v Avstriji proti nacionalsocializmu od njegove okrepitve do leta po aneksiji države; popoldne

pa je govoril prof. dr. Pelinka o vzrokih in virih aktualnega desnega ekstremizma v Avstriji. Obe tema je sledila široka diskusija in posebno o zadnji je potekala prav v večerne ure. Glede odpora v Avstriji je vladalo splošno mnenje, da pravega v bistvu niti ni bilo — v kolikor je vendarle obstojal, so bili njegovi nosilci v glavnem komunisti. Nekdanji Heimwehr pa, da je bila praktično prepojena z isto ideologijo, kot so jo imeli fašisti, le morda z drugimi predznaki. V nasprotju je bil sicer Schutzbund, ki pa je imel dokaj zameglene poglede na politični položaj prve republike. Današnji položaj na tem ni spremenil kaj dosti, saj desetisoče nacističnih žrtev iz zadnje svetovne vojne niti danes ne uživa primerne priznanja, nasprotno, njih doprinos se kvečjemu še omalovažuje. O tem pričajo tudi pri nas partizanski borci, ki se jih krivi delno celo veleizdaje. Desni radikalizem in ekstremizem pa se nemoteno razvija ne samo v takimi imenovani odprti, trdi, otipljivi obliki, temveč predvsem v mehki, poštenen zunanosti raznih formacij, ki se med drugim izraža tudi v sovraštvu do drugih narodnosti, do tujih delavcev, do Židov. Značilna je tozadevna zahteva po avtoritarizmu, močnemu možu — malem Hitlerju in podobno.

Vsekakor je seminar vseboval tudi vrsto kočljivih tem, ki se jih v vsakdanjosti vse premalo zavedamo. Če je prav polemika okrog bivšega SS-ovca Rederja nekoliko razburkala duhove v Avstriji, je to jasen dokaz, da rjava preteklost v naši državi še dolgo ni premagana.

F. Č.

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE,

DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

Slovenska študijska knjižnica ima nove prostore v Mladinskem domu SŠD Mikschallee 4, 9020 Celovec, telefon 32 3 85!

Knjižnica posluje od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure. SSK dobiva nekako od leta 1974/75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico!

Knjižnica je urejena v sodobno privlačnem slogu:

- prosti pristop bralca do knjige
- svobodna bravčeva izbira knjig, revij in ostalih publikacij!
- informativno pregledovanje čtiva na licu mesta
- študijsko poglabljanje v izbrano knjigo pri mizah, ki so v ta namen na voljo ...
- omare za abecedni imenski in stvarni katalog ...

Upamo, da bomo pridobili čim več bralcev, obiskovalcev in ljubiteljev knjig!

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Kratek izbor knjižnih novosti Slovenske študijske knjižnice

s področja družbenih in psiholoških romanov

Capuder A.: **RAPSODIJA 20** — 361 str.
Hergold I.: **NOŽ IN JABOLKO** — 191 str.
Ingolič A.: **OBRAČUN** — 201 str.
Mihelič M.: **OBRAZ V ZRCALU** — 445 str., ilustr. — (Petdeset najlepših po izboru bralcev)
Nemanič M.: **BELOKRANJICA** — 179 str.
Petek Š.: **SKRIVNE VEZI** — 315 str.
Svetina T.: **MED NEBOM IN PEKLOM** — 2 zv. (265, 386 str.)
Šetinc F.: **AKTIVIST** — 276 str.
Zidar P.: **ČUDEŽI** — 202 str.
Zupan V.: **LEVITAN** — 348 str.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 15. 3. 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Slovo od otoka — 12.10 Nova ustanovitvena era Madžarske — 13.10 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Pinocchio — 17.30 Risanica (serija) — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.15 Modna revija in reklama — 21.20 Jakob in Adela — 22.05 Šport — 23.05 Solid Gold — 23.45 Poročila.

SOBOTA, 16. 3. 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Hočete z menoj plesati? — 12.00 Nočni studio — 13.10 Šport — 14.30 Po stari navadi — 16.00 Halo Spencer! — 16.30 Viki — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Risanje — 17.30 Slike — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Daber večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Prsa ali kralj — 21.55 Šport — 22.50 Žena brez spomina — 0.05 Poročila.

NEDELJA, 17. 3. 11.00 Ura tiska — 12.00 Šport — 13.00 Svetopisemski kviz — 13.30 Orientacija — 14.00 Jakob in Elizabeta — 14.05 Indijski drevo rešuje mnoge živali — 14.45 Gipsy — 16.15 Secret squirrel — 16.30 Ena, dva ali tri — 17.15 Alice v čudežni deželi — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori dr. Willibald Rodler — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Agonija — 22.40 Takrat — 22.45 Nočni studio — 23.50 Poročila.

PONEDELJEK, 18. 3. 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.30 Prsa ali kralj — 12.10 Težiče „Prijatelj drevo“ — 13.10 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Viki — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — Ponedeljski šport — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Magnum — 22.00 Takrat — 22.05 Zlati prst — 22.05 Poročila.

TOREK, 19. 3. 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Avstrija — 12.00 Ta

krat — 12.05 Ponedeljski šport — 13.00 Poročila — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poročila in ozadja — 21.15 Bogastvo in revščina — 22.00 O filmu — 22.45 Jutnška poštna vreča krat 4, Južna Afrika — 0.15 Poročila.

SREDA, 20. 3. 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Gypsy — 12.00 Takrat — 12.05 Poročila in ozadja — 13.00 Poročila — 16.30 Novi zaboj — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Pinocchio — 17.30 Na pomoč, postajamo odrasli — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Rudolf Kirchschläger — 21.00 Podlet avstrijske zlate kamere in zlatega mikrofona — 21.30 Peter Weck — 22.30 Anton Bruckner - 8. simfonija v c-molu — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 21. 3. 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Po stari navadi — 12.00 Očetje klamote — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Perrine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Argumenti — 21.50 Neznana pojava — 23.25 Poročila.

SLOVENSKE ODDAJE AVSTRIJSKEGA RADIA vsak dan od 18.10 do 19.00

Pe 15. 3. Koroški liki: Ivan Grafenauer (dr. R. Vospornik)
Slovensko pravorečje (J. Messner)

So 16. 3. Duhovni nagovor (prof. Jože Ropitz iz Celovca)
Voščila (Danica Urschitz)

Ne 17. 3. 21.30—22.00 Občinske volitve

Po 18. 3. Globaški kulturni teden

AVSTRIJA 2

PETEK, 15. 3. 16.30 Mojzes — 17.15 Srečanje z živaljo in človekom — 18.00 Panoptikum — 18.30 Trd vendar prisrčen — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Težiče „Brat drevo“ — 21.15 Čas v sliki — Politika v petek — 22.05 Tekoški jezdec — 23.20 Nenavadne zgodbe Roalda Dahla — 23.45 Poročila.

SOBOTA, 16. 3. 15.45 Takrat — 15.50 Dva krat sedem — 16.15 1500 let na umiku — 17.00 Ljuba družina — 17.45: Kdo me hoče? — 18.00 Tedenski pregled — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Novo v znanosti — 20.15 Bach po osmi — Poročila — Takrat — Poročila.

NEDELJA, 17. 3. 9.00 Žene okoli Jezusa — 10.00 Matineja — 14.00 Športni popoldan — 17.00 Ljubite klasiko? — 17.45 Velika deseterica — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Menjava tapet — 21.45 Poročila — 21.50 Dinastija — Denverski klan — 22.35 Sedem dni športa — 22.55 Vladimir Horowitz v Londonu — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 18. 3. 17.05 Velike puščave — 18.00 Živalski svet — 18.30 Trd vendar prisrčen — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dolga pot v Alice Springs — 21.00 Novo v kinu — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Luna — 0.20 Poročila.

TOREK, 19. 3. 17.00 Šolska TV — 17.30 Orientacija — 17.55 Veliki priprošnjiki —

(neposredna oddaja iz Globasnice)

To 19. 3. Ženski magacin (E. Velik)

Sr 20. 3. 150-letnica rojstva J. Stefana (I. Virnik)
21.00—22.00 Koroški kulturni dnevi v Ljubljani

Če 21. 3. Rož-Podjuna-Zila: Radijski sodelavci poročajo

Pe 22. 3. Domača imena: Bače in okolica (dr. A. Feinig)

18.00 Očarljiva Jeannie — 18.30 Trd vendar prisrčen — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Made in Avstrija — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

SREDA, 20. 3. 15.45 Iz parlamenta — 17.00 Naša šola — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Trd vendar prisrčen — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Peti letni čas — 21.15 Čas v sliki in šport — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 21. 3. 16.00 Iz parlamenta — 17.15 Zadržanje živali — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Trd vendar prisrčen — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Naj spregovori cvetice — 21.15 Čas v sliki — 21.50 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 15. 3. 8.45 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.15 Poročila — 16.25 SP v smučarskih poletih, posnetek iz Planice — 17.40 Čiv čiv, še dolgo bom živ — 17.55 Grizli Adams, ameriška nanizanka — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Mladostnik: Na poti k odraslosti — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Pričevanja o Edvardu Kardelju: Srečanje s prihodnostjo — 20.50 Ne prezrite — 21.05 Mike Hammer, ameriška nanizanka — 21.50 Planica 50 - kronika — 22.10 Dnevnik — 22.20 Pasji vojaki, ameriški film.

CELOVEC

PIRIREDITEV OB ANDERSENOVEM DNEVU

Predstavitve mladinskih knjig in kaset:
„Skrivnostna bela krpica“, kasetla (pri-povedke in pesmi Lenčke Kupper in Janeza Bitenca)

„Skrivnostna bela krpica“, pesmarica (pri-povedke Lenčke Kupper in Janeza Bitenca)
„Dobro jutro sonce“ pesmarica (pesmi Ivanke Polanc v priredbi Berteja Logarja)

„Družinsko petje“, pesmarica (pesmice Janeza Bitenca)
Prireditelja: Krščanska kulturna zveza in Mohorjeva založba

Čas: čel. 28. marca 1985, ob 19.30 uri
Kraj: Modestov dom v Celovcu,
Dr.-Richard-Canaval-Gasse 114

Janez Bitenc bo govoril o „Pomenu pesmi in pripovedke za kulturno vzgojo otrok“.

Ob tej priliki bo tudi predstavitev dvojezične izdaje koroških narodnih pripovedk „Kanski grad/Die Burg Wildenstein (Maja Haderlap/Karel Vouk)

SOBOTA, 16. 3. 8.15 Poročila — 8.20 J. Ribičič: Nana, mala opica - Viharna noč — 8.30 Srečeni mož, angleški risani film — 9.00 Portret akademske slikarke Marije Lucije Stupica — 9.15 Miti in legende - Zgodbe o mezopotamskih kraljih — 9.40 Planica: SP v smučarskih poletih, prenos — 13.00 MPZ Zagorje 84 - 2. oddaja — 13.30 Čudeži narave: Skrivnostni svet opic — 14.55 Poročila — 15.00 Pričevanja o Edvardu Kardelju: Učitelj Ivan — 15.40 Sposojevalci, ameriški mladinski film — 17.00 PJ v roko-metu — 18.30 Boj za obstanek: Plavajoči dom, angleška dokumentarna serija — 18.55 Risanica — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Koroška pomlad - prenos prireditve iz Canakarjevega doma — 21.35 Zrcalo tedna — 21.55 Planica 50 - kronika — 22.15 Nasmejani policaj, ameriški film — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 17. 3. 8.15 Poročila — 8.20 Živ žav: Risanica, Smrki — 9.10 Grizli Adams, ponovitev ameriške nanizanke — 9.50 Planica: SP v smučarskih poletih, prenos — 13.15/30 625, oddaja za stik z gledalci — 13.35/50 Festival domače zabavne glasbe - Pluj 84 — 14.10 Poročila — 14.15 Mostovi — 14.45 Pop Cira in pop Spira, nadaljevanje — 16.00 Ko zapiha sever, ameriški film — 17.50 TV kviz — 18.50 Knjiga — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik in Planica 50 - kronika — 19.55 Vreme — 20.00 Geniji ali genijalci — 20.50 Portret: Filip Kumbatovič-Kalan — 21.35 Športni pregled — 22.05 Poročila.

PONEDELJEK, 18. 3. 8.45 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.30 Poročila — 17.35 Cliban smuča — 18.05 Kamila — portret slikarke Kamile Volčanšek — 18.25 Podravski obzornik — 18.45 Zdravo, mladi — 19.15 Risanica — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Rezbarica, ameriška nadaljevanje — 20.55 Spoznano neznano, oddaja o znanosti — 21.40 Jazz na ekranu: Chico Reeman Quintet — 22.15 Dnevnik.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Sträße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 snk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

OBČINSKE VOLITVE 17. 3. 1985 — OBČINSKE VOLITVE 17. 3. 1985 — OBČINSKE VOLITVE 17. 3. 1985 —

Pogovor z glavnim kandidatom EL Pliberk Mirkom Kumrom

V obsejni občini Pliberk, kjer gospodarstvo živi tudi od kupca iz Slovenije, se je v zadnjih tednih razvil žal tipični koroški volilni boj, ki ga večinske stranke bijejo spet na hrblju slovenske narodne skupnosti. Ljudska stranka, ki hoče kot vse druge stranke dobiti slovenske glasove, podtikuje Slovencem spet nelojalnost do Avstrije. O SP-županu Mikuschu, ki je mahnil po koalicijskem partnerju EL, češ da hodijo po nasvete v sosednjo deželo in o protestu mandatarjev EL in drugih občanov pa smo že poročali. Tokrat smo se pogovarjali s prvim kandidatom EL, pliberškim podžupanom Mirkom Kumrom.

SV: Povejte nam zakaj naj vas volijo pliberški občani, predvsem še Slovenci?

M. Kumer: Enotna lista Pliberk je edina stranka, ki zastopa vse občane, tako nemško- kot slovenskogovoreče! Smo nadstrankarski in neodvisni. Pri nas lahko ostane vsak kar je, ni se mu treba potujčiti. Sicer vabijo tudi druge stranke Slovence, toda vse le enojezično; druge stranke nimajo pozitivnega programa za Slovence, ničesar jim ne nudijo glede narodnosti. Pri nas vlada tristrankarski pakt. Posebno še ÖVP pravi,

da ima pri njih vsak — neglede na jezik — svoj prostor, toda: „wenn er sich bedingungslos zu Österreich bekennt!“ S takšnimi podtikavanji delajo, vendar se mi ne pustimo provocirati in tudi naši ljudje so zreli.

SV: Katere so vaše glavne zasluge v minuli mandatni dobi?

M. Kumer: V minuli dobi smo upravljali dva referata. Pri tem smo dosegli, da se je šport dobro podprl, ne samo v centru, temveč tudi v vaseh, tako smo prispevali k širšemu športnemu udejstvovanju. Pri kulturi smo skrbeli za pravično raz-

delitev sredstev, tudi slovenskim društvom. Na sejamskem področju smo poskrbeli za dvojezičnost. Uspešno nam je pri kmetijstvu, da je občina v tej dobi namenila v kmetijske namene več sredstev kot prej. Bili smo tudi prvi, ki smo s pismom kanclerju, opozorili na probleme pri pivovarni v Štihu (Sorgendorf), zavzemali pa smo se tudi za ustrezno podporo Filterwerku in številnim malim podjetjem. Skupno je bilo v zadnjem obdobju izdanih za ceste 40 milijonov šilingov, na novo je bilo asfaltiranih 25 km od teh precej na podeželju. Dobili smo tudi postojanko za Rdeči križ in gasilstvo se je okrepilo.

Pohvaliti moram še Pliberški časopis, ki je skozi vsa leta, objektivno in v obeh deželnih jezikih informiral občane. Obnesel pa se je tudi servis EL.

SV: Kako ste zadovoljni s položajem slovensčine v občini?

M. Kumer: Ni se vse naredilo, postavljenih je nekaj dvojezičnih oznak, ne pa še v vseh vaseh. Uradovanje v obeh jezikih je urejeno, tudi v veži občinske hiše je opozorilo za uradovanje v slovensčini, in ljudje se tega poslužujejo, uradnik odgovori v jeziku v katerem ga nagovorijo. V bodoče je treba postaviti seveda še dvojezične napise v vseh krajih. Položaj slovensčine pa se na vseh področjih more zboljšati le, če bomo postali močnejši.

SV: Kako gledate v vaši občini na sodelovanje zavednih Slovencev na različnih listah?

M. Kumer: Žal je pri nas tako, da imajo druge stranke Slovence rade le kot volilca, kot Slovenec znotraj njihove stranke nima pravic. Le če molči, ga imajo radi. Sodelovanje bi bilo mogoče le, če bi imeli možnost se znotraj stranke uveljaviti kot Slovenec in na drugi strani ne bi bilo podtikavanja. Trenutno ne pričakujemo pozitivnih premikov, zato je za Slovence edina resna alternativa v Pliberku le EL.

Še ob robu povedano

Nedeljska sankaska prireditev Deželne sankaske zveze za sankasko prvenstvo Koroške v Lobniku, ki ga je priredil Slovenski športni klub Obir, je bila uspešna v vseh pogledih — odlično hitra proga, vreme in tudi glede vidikov za prihodnost. O slednjih je bilo govora ob priložnosti razglasitve rezultatov v gostilni Zlezič, kjer se je predsednik Koroške sankaske zveze Sieghart Schretter skliceval na pogovor s predstavnicjo jugoslovanskega konzulata v Celovcu tovariščico konzul Marijo Skorjak, ki je obljubila vso pomoč pri izgradnji tesnejšega sodelovanja s sankaskimi klubi v Sloveniji.

V nabito polni Zlezičevi gostilni je zbrane sankasce in publiko, ki so napeto čakali na razglasitev rezultatov, pozdravil predsednik Slovenskega športnega kluba Obir mag. Mirko Oraž. Z veseljem je ugotovil, da je sankaska prireditev, kljub slabim izgledom vremena, dobro uspela. Izrekel je vsem, ki so kakorkoli pomagali, da je prireditev tako lepo uspela, darovalcem pokalov in Mikejevim, ki so omogočili, da se na njihovem zemljišču odvijajo sank-

laske tekme, iskreno zahvalo. Predsednik Slovenske športne zveze Danilo Prušnik pa je čestital Slovenskemu športnemu klubu, češ da s svojimi uspehi in z množičnostjo športne dejavnosti preseneča koroško javnost in še prako nje. Kapelški podžupan Mihi Kuhar pa je v imenu občine naglasil, da so kapelški občani ponosni na uspehe kapelških športnikov in da se veselijo skupno z njimi.

Slovenski športni klub Obir je v Zlezični Kapli in njegovi okolici v tem kratkem času svojega obstoja (pred kratkim obhajal svojo petletnico) ustvaril vrhunske športne uspehe. Vendar pa je treba odkrito priznati, da je k temu mnogo pripomoglo športno udejstvovanje SPD „Zarja“, ki je s svojim množičnim športom posredno ustvarilo pogoje za te uspehe.

Mlademu Slovenskemu športnemu klubu Obir s svojimi uspehi, ki segajo že v mednarodno športno arena, želimo še mnogo nadaljnjih uspehov, saj je Zvezna Kapla na najboljši poti, da postane pomemben športni center in kot takšen tudi turistično privlačnost, ki bo koristno služila domačemu kraju.

LOBNIK

Zaključno tekmovanje za Pokal Obirja 1985

Na skupnem sešlanku društev SPD „Obir“, SPD „Zarja“, TVN Šmarjeta v Rožu in SSK „Obir“ je tudi za zimo 1985 bilo dodeljeno in razpisano sankasko tekmovanje za Pokal Obirja.

Kako se izvaja ta kombinacija? Omenjena štiri društva priredijo terminsko vsklajeno svoje tekme. Pri teh tekmah je razdelitev tekmovalcev v tekmovalne skupine enaka. Dosežena mesta v skupinah se preračunajo v točke. Te točke, ki jih športnik doseže pri štirih, treh ali tudi samo dveh nastopih, se po zadnji (četrti) tekmi seštevajo. Največ točk pa pomeni najboljšo uvrstitev.

Letošnje tekme za Pokal Obirja so bile že sedme, sicer pa je znano, da je zimskošportna tradicija okoli Obirja oz. v Zlezni Kapli stara že mnogo

friede, DSG Lesachtal. **Juniorji, moški:** 1. Forlschegger Josef, ASKO Stall-Wildeg; 2. Koroj Hannes, SSK Obir; 3. Karničar Izidor, AK Obir; 4. Kogoj Rudolf, SPD Zarja. **Zenske:** 1. Karničar Inge, AK Obir; 2. Lučovnik Veronika, AK Obir; 3. Kogoj Rosemarie, SPD Zarja; 4. Kogoj Elisabet, SPD Zarja. **Moški:** 1. Karničar Joži, SSK Obir; 2. Bolterl Gottfried, SSK Obir; 3. Forlschegger Peter, ASKO Stall-Wildeg; 4. Forlschegger Robert, ASKO Stall-Wildeg. **Seniorji I:** 1. Hackl Alfred, DSG Lesachtal; 2. Miklau Flori, SSK Obir; 3. Reinhold Leo, ASKO Stall-Wildeg; 4. Jungl Josef, TVN St. Margareten; 5. Kogoj Toni, SPD Zarja. **Seniorji II:** 1. Struger Oito, AK Obir; 2. Novotny Erich, TVN St. Margareten; 3. Stane Josef, SPD Zarja; 4. Olip Metod, SPD Zarja. **Dvo-**

Stališče Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju

Pomena občinskih volitev ne smemo podcenjevati. Na občinski ravni imamo Slovenci možnost, da neposredno sooblikujemo komunalno politiko. Občina je tista struktura, v kateri se Slovenci kot del javnosti zavzemamo za uresničitev naših življenjskih interesov, to so: narodnostne pravice, socialni in gospodarski razvoj občine v prid vsem občanom. Zato je važna kandidatura vseh tistih, ki se zavzemajo za doseg teh ciljev in za izgradnjo demokracije v naši deželi.

V tem smislu podpiramo nastop vseh slovenskih samostojnih list. Prav tako podpiramo nastop Slovencev in nemških demokratov na socialističnih, komunističnih in alternativnih listah, ki se dosledno zavzemajo za že navedene osnovne interese.

Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju poziva članstvo, da se poslužuje demokratične pravice do soodločanja v naših občinskih odborih.

Klub slovenskih študentov in študentk
na Dunaju

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

15. smučarska tekma SPD „Zarja“

Snežne razmere letošnje smučarske tekme SPD „Zarja“ domala ne bi dopustile. Tradicionalni smuk pri Mozga-

Na svidenje v Planici

NA 8. SVETOVNEM PRVENSTVU
V SMUČARSKIH POLETIH

V petek, soboto in nedeljo bo v Planici 8. svetovno prvenstvo v smučarskih poletih. Zanimanje za to prireditev je ogromno, predvsem še zaradi tega, ker dolina planiških skakalnic obhaja letos 50-letnico svojega rojstva. Po številu tako majhen narod je takrat pokazal nekaj izvirnega, konstrukcijo skakalnice, ki je prva dopustila skok nad sto metrov daljave. S to skakalnico si je inž. Bloudek postavil neminljiv spomenik. Prav tako so se poleg svetovno znanih skakalcev proslavili v Planici tudi domači, med njimi Polda, Norčič in številni drugi.

Spet se bo pomeril med seboj cvet najboljših skakalcev na svetu. Konstrukter Janez Gorišek in organizatorji svetovnega prvenstva v smučarskih poletih menijo, da bo Planica beležila nov svetovni rekord, najbolj pa si ga želijo doseči domači skakalci, saj bi tako na spektakularen način proslavili petdesetletnico smučarskih skakalnic pod Poncami.

Na svidenje v Planici!

Hokej na ledu

Avstrijska državna reprezentanca je zelo uspešno sodelovala na mednarodnem turnirju v Fairbanksu (Aljaska). Premagala je Nizozemsko s 4:3, profesionalsko ekipo „Golden Kings“ 4:2 in 8:0, za Japonsko je v prvem srečanju le s težavami remizirala 2:2, v drugem — finalnem spopadu pa jo je gladko „pohodila“ z 10:4 (0:0, 2:3 in 8:1!) Po štirih zmagovitih nastopih in enem neodloče-

nu — prvotno preložen od 6. jan. na 24. feb., se tudi konec februarja ni mogel vršiti. Zato pa je bilo smučišče v dolini pri Kežarju v najboljšem stanju in športna sekcija društva se je v teh razmerah odločila za izvedbo slaloma.

Da smučarji obvladajo tudi to disciplino, je prikazala dobra udeležba in sorazmerno nizko število izpadlih tekmovalcev, ki so morali znanje dokazati v dveh tekih.

Tekma se je končala brez vsake nezdge. Organizatorične in tehnične priprave so v zadovoljstvo vseh opravili domačini — mladina v Lepeni. Njim, kakor merilec, sodnikom in ostalim nedeljskim pomočnikom in pomočnicam ter Kežarjevi hiši velja najlepša zahvala SPD „Zarja“.

Podelitev nagrad sta — kot običajno — opravila predsednik društva in vodja sekcije pri Rastočniku v Lepeni.

Rezultati

Solarke I: 1. Smrtnik Sabine, 2. Blajs Brigitte. **Solarji I:** 1. Ošina Kristian, 2. Smolnig Alexander, 3. Hribar Stefan. **Solarke II:** 1. Oraže Monika, 2. Kienzer Lydia, 3. Dovjak Danijela. **Solarji II:** 1. Szabo Roland, 2. Lesnik Karl, 3. Sadovnik Herbert. **Mladinke:** 1. UNEG Florentina, 2. Oraže Krista. **Mladinci:** 1. Blajs Ernst, 2. Pasterk Michael, 3. Bolterl Stefan. **Zenske:** 1. Kokal Traudi, 2. Vejnig Edeltraud, 3. Tomaschitz Herta. **Moški:** 1. Miklau Karl, 2. Vejnig Karl, 3. Kogoj Herbert, 4. Maloveršnik Manfred, 5. Vejnig Franz. **Seniori I:** 1. Schmacher Franz, 2. Führendorfer Hans, 3. Pelschnig Anton. **Seniori II:** 1. Verlianz Hans, 2. Dobeitz Oito, 3. Malle Josef.

nem izidu je Avstrija postala zmagovalci turnirja. Trener „rdeče-belordečih“, Rudi Killias je trezno pripomnil: „Priprave za svetovno prvenstvo 1985 v skupini B, ki bo od 20. do 31. marca v švicarskem mestu Freiburgu, so končane in so potekale vsekakor zadovoljivo. Nizozemci in Japonci so tudi na tem turnirju naši nasprotniki in upam, da jim bomo ponovno kos. To bi pomenilo, da bi Avstrija ostala še dlje v B skupini!“

Tenis

16-letni Sinčevašan Horst Skoff — velika nada avstrijskega tenisa — se je pri „Airport-Cup“ v Oberlaur prebil med zadnjih osem igralcev, potem pa ga je zaustavil poznejši zmagovalni turnirja, Šved Jonas Svensson suvereno s 6:1 in 6:0. Mladi Korošec je postal kljub temu najboljši avstrijski predstavnik in je po tem uspehu že med najboljšimi 300-timi igralci takomenovane „ATP-Rangliste“ (= vrstni red najboljših teniških igralcev na svetu). Skoff se bo udeležil še avstrijskega prvenstva v dvorani (v Gradcu) in nato bo odpotoval v Mehiko, na še hujše preizkušnje.

Skoki

Letošnja skakalna sezona se izteka in Zahomčan Franci Wiegele (215,1 točke — 101/105,5 m) je še enkrat prodril v svetovni vrh skakalcev. Na 90-metrski skakalnici v Holmenkollenu se je uvrstil za Fincem Mattijem Nykänenom (226,6 točke — 107,5/104 m) na odlično drugo mesto, ki pomeni zanj obenem najboljši sezonski rezultat. Njegov rojak Andi Felder (208,6 točke — 106/95,5 m) je zasedel četrto mesto in tako prevzel vodstvo v svetovnem pokalu. Dokončna odločitev o zmagovalcu svetovnega pokala 1984/85 med Felderjem in Nykänenom pa bo na sporedu 23. in 24. marca tega leta v Strbskem Plesu na Češkoslovaškem.

Jugoslovanski novinarji-smučarji najuspešnejši na S.P.

Jugoslovanski novinarji so na 31. svetovnem prvenstvu v Bolgariji dosegli odlične uspehe. Uroš Mencinger (Večer, Maribor) je ponovno osvojil zlati kolajni v slalomu in veleslalomu. V kombinaciji je Grega Pucelj priboril srebrno, Janez Cadež pa bronasto kolajno. Pri dekletih je v kombinaciji dosegla najboljšo uvrstitev Pavlinova.

Jugoslovanski novinarji so bili razglašeni za najboljše na svetu.

Zmagovalci pred gostilno Zlezič v Lobniku

več let — saj je n. pr. „Zarja“ izvedla svojo prvo sankasko tekmo že leta 1967.

O izvedbi se društva dogovorijo letno in v glavnem si na omenjenem sestanku razdelijo funkcije in delo ena zime. Letošnji odbor so sestavljali Miha Traunik, Boštj Božič, Stern Franc in Toni Wulle.

Sodelovanje društev se je v sedmih letih obneslo in ga potrjuje predvsem priznanje športnikov. Zato je pričakovati, da bo ta kombinacija izvedena tudi naslednje leto.

K tekmam sicer ne prihaja več toliko tekmovalcev kot pred leti, a kljub nazadovanju je tudi letos nastopilo na omenjenih tekmah 252 sankascev.

Zmagovalci nedeljske tekme v posameznih skupinah pa so bili sledeči:

Solarke: 1. Hackl Corinna, DSG Lesachtal. **Solarji:** 1. Oberrauer Thomas, ASKO Stall-Wildeg; 2. Kogoj Toni, SPD Zarja. **Mladinke:** 1. Kogoj Angelika, SPD Zarja; 2. Strblj Sandra, DSG Lesachtal; 3. Zura Doris, TVN St. Margareten; 4. Kogoj Annemarie, SPD Zarja. **Mladinci:** 1. Ošina Paul, SPD Zarja; 2. Miklau Adolf, SSK Obir; 3. Veratschnig Norbert, TVN St. Margareten; 4. Smrtnik Marko, SSK Obir. **Juniorji, zenske:** 1. Miklau Klaudiva, SSK Obir; 2. Olip Diana, SPD Zarja; 3. Mascher El-

Tudi na mladinskem S.P. dobro odrezali Jugoslovani

Na mladinskem svetovnem prvenstvu v alpskem smučanju v Jasni je v veleslalomu zmagal 17-letni Jeseničan Robert Zan, v slalomu pa si je drugo mesto priboril Saša Robič, prvi pa je bil Avstrijec Salzgeber. Pri dekletih je Katja Lesjak v veleslalomu dosegla 3. mesto v slalomu pa 6.

Med mladinkami je zmagala v slalomu Avstrijka Wachterjeva in tako ponovila svojo zmago v veleslalomu. Druga je bila Švicarka Heidi Zurbriggen, ki je osvojila srebrne kolajne v vseh treh disciplinah, tretja pa njena rojakinja Bournissenova, ki je bila tretja tudi že v smuku.

Radio VAL CANALE sporoča, da bo vsako nedeljo, od 16.—17. ure imel slovensko oddajo. Od nedelje, 17. 3. 1985 naprej, bodo na sporedu voščila (brezplačna!).

sedežne sanke: 1. Lassnig-Forlschegger J., ASKO Stall-Wildeg; 2. Ošina J.-Kogoj R.; 3. Kogoj Hubert-Kogoj Hannes, SSK Obir; 4. Smrtnik Hanzl-Smrtnik Marko, SSK Obir.

Rezultati tekem za „Pokal Obirja“ po točkah pa so takšni:

Sporne sanke I: 1. Zura Walter, 84 točk; 2. Karničar Rudi, 78; 3. Miklau Claudia, 72; 4. Miklau Adi, 65. **Sporne sanke II:** 1. Jung Josef, 84; 2. Karničar Joži, 76; 3. Hribar Flori, 68; 4. Miklau Flori, 68. **Solarke:** 1. Kogoj Angelika, 117; 2. Zura Doris, 69; 3. Kogoj Annemarie, 67. **Solarji:** 1. Ošina Paul, 117; 2. Miklau Adi, 94; 3. Smrtnik Marko, 69; 4. Kogoj Toni, 68. **Mladinke:** 1. Miklau Claudia, 120; 2. Olip Diana, 75; 3. Smrtnik Marica, 48; 4. Oraže Krista, 39. **Mladinci:** 1. Kogoj Rudi, 114; 2. Karničar Rudi, 101; 3. Zura Walter, 101; 4. Haderlap Franc, 52. **Spolna zenske:** 1. Karničar Inge, 114; 2. Lučovnik Veronika, 111; 3. Kogoj Elisabeth, 73. **Spolna moški:** 1. Karničar Izidor, 99; 2. Ošina Josef, 88; 3. Karničar Joži, 78; 4. Novotny Ernst, 78. **Starostna moški I:** 1. Miklau Flori, 111; 2. Jung Josef, 103; 3. Kogoj Toni, 87; 4. Novotny Erich, 68. **Starostna moški II:** 1. Stane Josef, 114; 2. Olip Metod, 76; 3. Zivkovič Engelbert, 46.

Bili smo na pohodu „Arihova peč“

Kapelčani ne bi bili kar so, če ne kateri navdušeni ne bi vztrajali. Kljub nič kaj vabljivemu in celo neprijetnemu nedeljskemu jutru so se širje krantani le odločili, da pogledajo do Arihove koče in s svojo prisotnostjo na spominskem pohodu izpričajo svoje spoštovanje slovenskim žrlvam.

Prenekateri, ki so hoteli na pohodu, so zaradi vremena rajši ostali doma, nekateri pa je zadržalo smučanje v Lepeni. Naročeni bus je zato ostal doma, šporsko čast pa so reševali planinci. Haderlap Karla za Lepenčane, Cam-paser Marija za Obirčane, šofer Uršic Traudi za Kapelčane in edini moški Cidaj Valentin za vse ostale občane. Od Celovca naprej vsi v najodličnejši družbi.

Kapelški planinci so si omembo in pohvalo zaslužili, čeprav so izjavili, da jim za priznanje zadostuje že prejeta diploma ter vesela družina pohodnikov v Arihovi koči.